

Naša tednik Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

LETO XIII./ŠTEVILKA 25

CELOVEC, DNE 22. JUNIJA 1961

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

CENA 2.— ŠILINGA

Lojalnost

Naše poročilo o razgovorih predstavnikov slovenske manjšine z zunanjim ministrom dr. Kreiskim je naletelo na širok odmev v avstrijskem časopisju, odmev, ki vsekakor meče neprijetno luč na del avstrijskega tiska.

Najprej so se oglasile »Salzburger Nachrichten«, katerih poročilo prinašamo v prevodu:

»Sele po objavah v nacionalno-slovenskih listih je postalo znano, da so predstavniki nacionalno-slovenskih skupin pri svojem najnovšem razgovoru z zunanjim ministrom dr. Kreiskim dali razumeti, da so koroški Slovenci prispevali svoj doprinos k mirnemu poteku pogajanj glede Južne Tirolske in da že zaradi tega pričakujejo od srečanja z zunanjim ministrom kakih konkretnih rezultatov«. Kot znano (pravi isti list naprej) je namreč policija računala z demonstracijami nacionalno-slovenskih skupin za časa južnotirolskih pogajanj, ki pa so izostale. Dr. Kreisky je, po poročilih slovenskih listov, na ta nacionalno-slovenski naklep odgovoril z besedami: »Pa vendar ne pričakujete, da vas bomo za to še nagradili.«

Isto poročilo je prinesla tudi graška »Tagespost«, le da je izpustila omembo dr. Kreiskega. Ona pravi, da je bilo koroškim Slovincem »namignjeno, da za nekaj samo po sebi razumljivega pač ne morejo pričakovati kake nagrade«.

Izgleda skoraj, kot da jih koroški Slovenci na noben način ne morejo zadovoljiti!

Ni bilo treba, da bi nas ta dva časnika, v katerih se beseda »nacional« — in to ne le v zvezi s Slovenci — tako pogosto pojavlja, da bi jo lahko po pravici imenovali kot nujno glavno oznako, poučevala, kaj je samo po sebi razumljivo.

Lojalnost in zvestoba državi je za nas že od vselej nekaj samo po sebi razumljivega in nikdar zanju nismo zahtevali kake nagrade, kot smo že poudarili v našem poročilu o sestanku z dr. Kreiskim, kar pa oba omenjena lista, ki spadata med najpomembnejše oblikovalce javnega mnenja v Avstriji, seveda zamlčita.

Dejstvo je, da smo koroški Slovenci iz lojalnosti do države in iz razumevanja do položaja Južnih Tirolcev poudarjali, da naj Avstrija najprej izpolni svoje dolžnosti do manjšin. Toda to smo vselej storili na miren, dostojen in predvsem na po zakonih dovoljen način. Zavedamo se namreč, da je pravica naše najmočnejše orožje in da moremo izpolniti tega, kar nam gre po zakonih, zahtevati in doseči le, ako se tudi sami držimo zakonov. Kdor seže po sili, se s tem tudi izpostavi nasilju z druge strani. Zato je Južnotirolska ljudska stranka obsodila »nacionalne« posameznike, ki so ondi segli po sili in s tem celotno manjšino izpostavili nasilju, saj ondi danes ne leže več na tleh le razstreljeni stolpi električnih daljnovodov, ampak tudi prestreljena trupla mladih južnotirolskih fantov.

Menimo, da so prav dogodki na Južnem Tirolskem resno svarilo vsem, ne le za manjšino, ampak predvsem za tiste, ki imajo pri nas odgovornost za usodo celotne države in vsega njenega prebivalstva, torej tudi koroške manjšine.

Naša pot je jasna, kot je bila prej. Za nas je in ostane vselej spoštovanje zakonov najvišja zapoved, prav tako se bomo pa z vsemi dovoljenimi sredstvi zavzemali za njih izpolnitev. In da je vlada v dolgu, to je, da svojih obveznosti v glavnem še ni izpolnila, ni treba na novo poudarjati, saj to prek zunanjega ministra, ki se o izvršitvi razgovarja, tudi sama priznava.

Na Juž. Tirolskem pokajo puške

Istočasno, ko so se prejšnji teden sestali v nekem luksuznem hotelu v Zürichu v Švici avstrijski in italijanski strokovnjaki, da pripravijo predloge za novo konferenco obeh zunanjih ministrov, je na Južnem Tirolskem prišlo do hudih incidentov.

Razstreljena je bila vrsta ključnih objektov električnega omrežja, zaradi katerega je moralo 6 velikih električnih central ustaviti delovanje. Južna Tirolska sama je bila več ur brez luči, prekinjene pa so bile celo dobave električnega toka v Severno Italijo, ki v glavnem »živi« od električnih central na Južnem Tirolskem. Tako so obstale celo številne tovarne globoko doli v Padski nižini. Razstrelitve na Južnem Tirolskem so bile izvršene strokovnjaško. Policiji storilec doslej še ni uspelo odkriti, čeprav je doslej zaprla že nekaj sto pripadnikov južnotirolske manjšine.

Italijanska vlada je odredila izjemno stanje in italijanski notranji minister Scelba je sklical v Bocen vse izvoljene župane, tako italijanske kot nemške jezikovne skupine. Njegov govor je bil poziv k miru in sodelovanju, obenem pa tudi grožnja, ako ne bodo Južni Tirolci sami pomagali pri izsleditvi krivcev in vzpostavitvi miru.

Vojaške in orožniške čete so zasedle vse važnejše objekte na Južnem Tirolskem, kot upravna poslopja, železniška križišča, električne centrale, transformatorske postaje in električne daljnovode. Uvedla je obsežne »posebne cone« ter omejila gibanje prebivalstva samo na dnevne ure. Po nastopu mraka imajo straže pravico, da po enkratnem pozivu streljajo.

Večji del Južne Tirolske se je spremenil tako v vojaško taborišče, s stražami, žičnimi ovirami in španskimi jezdecami. Cela vrsta hotelov je — prav pred začetkom turistične sezone — bila rekvirirana za vojaštvo.

Kmalu je prišlo tudi do prvih streljanj. Na raznih krajih so se — po uradnih poročilih — skušale skupine ljudi v temi približati zaščitenim objektom, toda strelji so šli mimo in sumljivim ljudem je bilo moč se oddaljiti v varstvu noči. Toda minulo nedeljo sta že padli prvi dve žrtvi, dva mlada fanta. Pod kroglami straž je padel neki hlapec, ki se je hotel z lesno vzpenjačo peljati domov, ter neki ljubosumni fant, ki je zasledoval svoje južnotirolsko dekle, ko je ta bila v družbi italijanskih podčastnikov. Kot vedno: nedolžni so prve žrtve.

Kreisky o evropski integraciji

V Hamburgu je avstrijski zunanji minister dr. Kreisky obravnaval v nekem predavanju vprašanje evropske gospodarske integracije (združitve). Poudaril je, da mora priti do spojitve sedanjih dveh taborov v svobodni Evropi to stran železne zaves, med EWG in EFTA.

Kot znano se je šest evropskih držav (Francija, Zapadna Nemčija, Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg) že strnilo v »Skupno evropsko tržišče« ter postopoma odpravljajo medsebojne carinske in druge gospodarske ovire na poti k ustvaritvi enotnega gospodarskega prostora iz vseh teh držav. Po tem prostoru bi se naj svobodno pretakalo blago, kapitali in ljudje. Pod vodstvom Velike Britanije, ki se doslej ni hotela preveč tesno vezati na kontinentalno Evropo, pa je nastala druga organizacija EFTA, katere članice so norveške, švedske, finske, danske, irske in portugalske države, Švica in Avstrija. Toda ko je sedaj Anglija videla, da utegne spričo nastajajočega evropskega tržišča ostati zunaj in da EFTA ni dala rezultatov, ki si jih je ona obetala, je spremenila

Spričo resnosti položaja je Južnotirolska ljudska stranka sklicala svoj izredni občni zbor. Na njem sta bili predloženi dve resoluciji. Prvo so podpirali skrajneži z dr. Volggerjem in dr. Dietlom na čelu. Ta je zahtevala za Južne Tirolce »samoodločitev« kar pomeni praktično možnost odcepitve od Italije s pomočjo ljudskega glasovanja. Predsednik stranke dr. Magnago je je predlagal drugo, zmernejšo resolucijo, ki zahteva avtonomijo, ne pa samoodločitve. Značilno je, da je na kongresu velika večina govornikov bila v prid Volggerjeve resolucije, pri glasovanju pa je z 80 odstotno večino prodrli Magnagov predlog. Kot se je izvedelo, so v prvi vrsti delegati iz kmečkih okolišev, ki so najbolj zaskrbljeni zaradi zaostitve položaja, molče poslali radikalne govore, nato pa glasovali za zmerni predlog dr. Magnaga. Nato je bila z veliko večino izglasovana še druga resolucija, ki obsoja nasilje in tiste, ki so po njem segli.

Dočim večina časopisja pri nas zelo bojevito poroča, pa so v dunajskih vladnih krogih zelo zaskrbljeni, kajti izgledi za ureditev južnotirolskega vprašanja s pomočjo pogajanj so se zelo zmanjšali. Poleg Južne Tirolske imajo še druge, gospodarske skrbi zaradi EWG in EFTA, obeh velikih gospodarskih blokov v svobodni Evropi, v čemer pa podrobneje poročamo na drugem mestu.

Baje je Italija prav sedaj ponudila tudi »posebne olajšave« Avstriji. V tej zvezi je zvezni kancler dr. Gorbach povdaril, da Avstrija ne bo nikdar prodala Južne Tirolske »za skledo leče«.

Vatikan o maternem jeziku

V zvezi z očitki z italijanske strani, da imajo južnotirolski otroci prvoobhajilne obrede in nagovore samo v nemščini, je samo glasilo Sv. stolice »Osservatore Romano« postavilo stvar na pravo mesto. O tem poroča tudi celovška »Volkszeitung«. Vatikanski list je zapisal:

Cerkev polaga veliko vrednost na to, da se vrši praznik prvega sv. obhajila na dostojen način. Zato se otrokom v posebnih nagovorih razlaga pomen tega dneva. Povsod na svetu govori Cerkev vsem, posebno pa otrokom, v njihovem maternem jeziku. To dela tudi na Južnem Tirolskem, zaključuje Osservatore Romano.

stališče in se pogaja za vstop v EWG. Ostale članice EFTA, ki so tako ostale na cedilu, se sedaj skušajo prilagoditi novemu položaju. Med njimi tudi Avstrija, ki ji EFTA ni prinesla nobenih prednosti, pač pa težave, kajti večina avstrijske trgovine se odigrava z državami EWG.

Dr. Kreisky se je zavzel za vključitev nevtalnih držav v širšo evropsko skupnost, ki naj nastane iz spojitve EFTA in EWG ter bi naj bila vanjo po avstrijskem prijavljenskem posredovanju vključena tudi Jugoslavija.

Vlada Velike Britanije se je odpovedala pravici, ki jo je imela po posebni pogodbi zadnjih 62 let, da vodi zunanjo politiko puščavskega kraljestva Kuweit, ki je tako postalo neodvisno. Ono je sicer po površini eno najmanjših na svetu, vendar spada med največje proizvajalce petroleja. Britanska petrolejska družba, ki izkorišča tamošnje petrolejske vrelce, se pa svojim pravicam ni odpovedala.

Državna realna gimnazija in gimnazija za Slovence

OBJAVA

Sprejemni izpiti za prvi razred in tudi za višje razrede na Državni realni gimnaziji za Slovence bodo v soboto, dne 8. julija t. l., to je prvi dan velikih počitnic.

Izpit za prvi razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo v obsegu četrte šolske stopnje ljudske šole.

Prijave za sprejemni izpit so lahko ustne v pisarne šole, Lerchenfeldgasse 22, II. nadstropje, vsak dan od 14. do 18. ure ali pa pismene do 1. julija 1961. Pismene prijave je treba kolkovati s 6 šil. Prijavi pa je treba priložiti rojstni list in dokument avstrijskega državljanstva. Šola, katero učenec ali učenka sedaj obiskuje, naj pošlje »Schülerbeschreibung« direktno na ravnateljstvo šole, Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22.

Na dan izpita pa mora učenec predložiti zadnje spričevalo, katero bo dobil 7. julija 1961. S seboj naj tudi prinese copate.

Glede izpitov za višje razrede pa dobite podobna pojasnila v šolski pisarni vsak dan popoldne.

Ravnateljstvo

- K R A T K E V E S T I -

Maršal Tito je imel razgovor z dipl.-ing. Waldbrunnerjem, avstrijskim ministrom za promet in energijsko gospodarstvo, ki se nahaja na poučnem obisku v Jugoslaviji.

Pomiloščen je bil general Hasso v. Mannteuffel, ki ga je pred kratkim sodišče v Düsseldorfu obsodilo na 18 mesecev zapora, ker je v zadnjih mesecih vojne na lastno pest dal ustreliti nekega 18-letnega nemškega vojaka, ki ga je prej vojaško sodišče zaradi »strahopetnosti pred sovražnikom« bilo obsodilo samo na dve leti zapora. Mannteuffel se je izgovarjal s Hitlerjevimi ukazi.

Prebivalstvo Združenih držav je narastlo na 182 milijonov prebivalcev, kar predstavlja v primeri z zadnjim štetjem leta 1950 prirastek 3 milijonov duš.

Nikita Hruščev je bil odlikovan s tretjo, zlato medaljo »Srpa in kladiva« za njegove zasluge. Tako bo imel še eno odlikovanje več. O podelitvi odlikovanj odloča Predsedstvo Vrhovnega sovjeta, katerega šef je on sam.

Svobodo je izbral sovjetski vrhunski plesalec Nurejev, ki je pred kratkim prišel z baletom Kirov iz Leningrada na gostovanje v Pariz. Ko bi s svojo skupino bil moral odpotovati naprej v London, sta mu na letališču Orly dva »uradnika« sovjetskega poslanstva sporočila, da on ne bo letel v London, ampak v Moskvo. Letalo je nanj že čakalo. Nurejev je pred vsem občinstvom v velikanskem skoku, kot jih moremo občudovati pri plesalcih le na odru, planil proti dvema francoskima policijskima uradnikoma v bližini ter zaklical: »Prosim za politični azil.« Oba sovjetska diplomatska uradnika sta stekla za njim, toda plesalec je bil hitrejši. Zatekel se je namreč na bližnji policijski urad in tam podpisal prošnjo za azil, še preden sta za njim prisopihala oba uradnika. Pravijo, da je za plesalčevu odločitev bila merodajna ne le želja po svobodi, temveč tudi ljubezen, kajti med stalnimi obiskovalkami njegovih predstav v pariški operi je bila tudi rdečelasa vitka ameriška milijonarka Claire Saint. Nurejevu, ki je menda edinstven, so takoj ponudili dobro plačano mesto prvega plesalca v pariški operi.

Politični teden

Po svetu . . .

Berlin — sovjetsko sredstvo za izsiljevanje

Sovjetski ministrski predsednik Hruščev je minuli teden z ostrim govorom, v katerem je dejal, da hoče še letos doseči mirovno pogodbo z Nemčijo ter v tej zvezi tudi dokončno ureditev »berlinskega vprašanja« ali pa podpiše Sovjetska zveza sama pogodbo z Vzhodno Nemčijo, glede Berlina se pa naj zapadne sile z le-to naprej razgovarjajo, povzročil novo poostreitev mednarodne napetosti ter razočaral upanja, ki jih je svet stavil v dunajski sestanek Hruščeva z ameriškim predsednikom Kennedyjem.

Ameriška vlada je prek svojega zunanje-ga ministra sicer poslala zapadnonemškemu kanclerju Adenauerju brzogovorno, da trdno upa, v združenje Nemčije v bližnji bodočnosti ter da glede Berlina ne bo niti za peščen popustila, toda položaj je tak, da ni samo od zadržanja ameriške vlade odvisno, kaj se bo z Berlinom zgodilo. Od leta 1948, ko je Stalin hotel z blokado iziniti zapadne sile iz bivše nemške prestolnice in so na ta korak ameriške sile odgovorile z »zračnim mostom«, ki nima primere v zgodovini, se je položaj bistveno spremenil. Takrat so bile Združene države edina sila na svetu, ki je razpolagala z atomskim orožjem v toliki meri, da bi mogla v nekaj urah vsakega nasprotnika spraviti na kolena. Danes pa se nahajamo v »ravnovesju strahu«, kajti ne le Združene države, ampak tudi Sovjetska zveza poseduje atomsko orožje v takšni meri, da lahko prizadene nasprotniku tako velike izgube, da bi postalo brez pomena, kdo iz take vojne izide kot »zmagovalec«. Zato — dokler vlada pamet — nihče danes ne namerava začenjati vojaških operacij, ki bi se mogle razviti v atomsko vojno. V tej luči postaja tudi nemško vprašanje, to je vprašanje nemške mirovne pogodbe in z njim zvezanega berlinskega vprašanja, drugačno. Če bi se pred 10 leti poskušal Stalin s silo polastiti Zapadnega Berlina, bi se bil izpostavil Sovjetsko zvezo uničenju. Danes bi pa atomska vojna pomenila ne le uničenje Sovjetske zveze, ampak tudi Amerike in človeštva sploh, zato ni verjetno, da bi Združene države zaradi njega segle po zadnjih sredstvih, posebno ko je — kot zgodovina kaže — diktatorjem mnogo lažje začenjati vojne kot demokracijam.

»Običajno orožje« zopet dobiva veljavo

Prav zaradi tega se tudi v obrambni koncepciji Atlantskega pakta, ki za sedaj še sloni na ameriški atomski sili, kot protutež okrog 100 sovjetskim »običajno« oboroženim divizijam, pripravlja sprememba, po kateri bodo »običajna orožja« dobila večjo vlogo. Ker je namreč atomska vojna neverjetna, pravijo ameriški strokovnjaki, se morajo evropske države pripraviti, da bi v primeru potrebe mogle z »običajnim« orožjem odbiti sovjetski napad, ker Amerikanci računajo, da tudi Sovjeti ne upajo seči po atomskem orožju.

Tudi glede Nemčije, razdeljene na oba tabora nobeden izmed obeh partnerjev nima moči, da bi jo sam zedinil, ker je zato treba pristanka drugega. Nobeden pa noče tistega dela, ki pripade njemu pustiti iz rok. Za Sovjete bi pomenila združenje Nemčije gotovo izgubo njenega vzhodnega dela. Po drugi strani pa mora Zapad vendarle nekoliko upoštevati zapadnonemške potrebe, da ne pridejo ondi na površje radikalni elementi, kot se je to zgodilo po prvi svetovni vojni. Zato bo skušal tudi glede Berlina vendarle s kakimi manjšimi koncesijami, za katere se posebno vnmajajo Angličani, pripraviti tudi Sovjetsko zvezo do popuščanja, kajti tudi za Moskvo utegne postati igra z ognjem preostra. Evropa je še vedno, kljub premiku težišč sil na Vzhod in na Ameriko, eno izmed ključnih območij sveta in od miru in ravnotežja v Evropi še vedno zavisi tudi svetovni mir.

Princi v Laosu se pogajajo

V daljnem Laosu, ki v Aziji leži med obema blokomā ter po njem seza roke komunizem, zaenkrat miruje orožje. Mednarodna konferenca v Ženevi, ki bi naj zopet vzpostavila mir v Laosu ter sporne stranke dovedla do sporazuma, se sicer ne gane z mrtve točke, kljub temu pa vsaj zaenkrat Laos ne povzroča prehudih preglavic. V Zürichu so se namreč sestali trije principi iz

Laosa, ki so obenem voditelji treh glavnih političnih skupin, namreč predsednik zapadno usmerjene vlade princ Bun Um, voditelj komunističnih partizanov princ Sunanuvong ter nevtralistični princ Suvana Phuma, ki pa tudi bolj cika na rdeče. Prišli do neke vrste sporazuma o koalicijski vladi. Vendar pa postaja očito, da nameravata komunistični in nevtralistični princ, ki sta polbrata, svojega tretjega »plavokrvnega« sopogodbenika ob prvi priložnosti »izvagonirati«. To jima ne bo posebno težko, ker so komunistični partizani že zasedli dobro polovico te 3 milijone prebivalcev broječe dežele. Komunisti drže pogodbe le tako dolgo, dokler jim koristijo. Laos ni samo »dežela slonov«, ki so ondi posebno številni, ampak tudi politizirajočih princev, ki so pa menda prav tako kratkovidni kot sloni, saj si s svojo politiko pripravljajo lastni grob.

Razorožitev in atomski poskusi

Da postaja mednarodni položaj resnejši, kaže tudi odgovor, ki ga je ameriška vlada minuli teden poslala sovjetski vladi glede atomskih poskusov in razorožitve. Eden izmed dokumentov, ki jih je Hruščev na Dunaju izročil Kennedyju je bila tudi spomenica, v kateri predlaga, da bi naj obenem s sporazumom o ustavitvi atomskih poskusov bil sklenjen tudi sporazum o postopni razorožitvi. Od leta 1958 že teko razgovori o atomskih poskusih in razorožitvi deloma v Ženevi, deloma v New Yorku, toda brez slehernega uspeha,

. . . in pri nas v Avstriji

Denar je pomiril duhove

Valovi »štedilne vneme«, ki se je v zadnjih tednih polastila vlade in je dovedla do stavke študentov zaradi grozečega znižanja izdatkov za vzgojne in kulturne potrebe, se počasi pod poletnim soncem polegajo. Prosvetni minister Drimmel je vendarle dosegel svoje, namreč proračun prosvetnega ministrstva ne bo zmanjšal. Sporazum je bil dosežen tudi glede tega, od kod vzeti manjkajočih 100 milijonov za fond za šolske stavbe. Ker tega denarja v tekočem proračunu ni, so končno »navrtili« znameniti ERP-fond, to je denar, ki se je v minulih letih nabral na posebnem računu iz izkupičkov ameriške pomoči po Marshallovem planu in ga je pred kratkim, to je ob Raabovem odstopu ameriška vlada, ki je dotlej držala roko nad njim, izročila avstrijski vladi v svobodno porabo. Ko je minister Drimmel prišel s tem predlogom k socializmu, ki so prejšnji teden pod neugodnim vplivom stavke študentov, ki jih je spravila v slabo luč, že »velikodušno« ponujali denar iz »dobrih« poddržavljenih podjetij, so le ti z veseljem ta novi Drimmlov predlog sprejeli na znanje. In vse se je pomirilo. Zopet se je izkazalo, da se v Avstriji nobena juha ne poje tako vroča, kot se skuha.

Istočasno so brez težav dobili svoje zahtevano povišanje stavbinski delavci, ki bodo odslej zaslužili po 65 do 70 grošev več na uro, ne da bi jim bilo treba delati hitreje. Tudi božična doklada bo zvišana. V teh

kajti med Vzhodom in Zapadom vlada globoko nezaupanje.

Moskva predlaga, da bi naj bila najprej izvedena postopna razorožitev, kasneje bi se pa naj pogovorili glede mednarodne kontrole. Zapad pa pravi, da se je treba najprej dogovoriti o učinkoviti mednarodni kontrolni službi, ki bi naj obsegala ves svet, potem pa šele pristopiti k razorožitvi sami. Sama razorožitev brez kontrole bi namreč dala sovjetskemu bloku, čigar ozemlje je praktično zaprto za tujce (v razliko od zapadnih dežel), možnost, da bi se sama naprej oboroževala. Pred časom je sicer bila dosežena obojestranska ustavitve atomskih poskusov, ker je hotel Zapad tudi s tem pokazati svojo dobro voljo, in ker je izgledalo, da bi vsaj glede atomskih poskusov, ki jih ni moč skriti, moglo priti do sporazuma. Po drugi strani pa imata Sovjetska zveza in Združene države že itak preveč atomskega orožja. Ko pa so minuli teden v Washingtonu preštudirali sovjetski memorandum, so prišli do zaključka, da bi utegnili pogajanja glede razorožitve in mednarodne kontrole trajati še nekaj let. Zato so Sovjetski zvezi sporočili, da ako v kratkem ne pride vsaj do sporazuma glede atomskih poskusov, namerava ameriška vlada »zopet začeti z nji« in sicer s poskusi pod zemljo. Vzrok za to, da je Sovjetska zveza izgubila interes na sklenitvi pogodbe o ustavitvi atomskih poskusov pa leži najbrž v tem, da pripravlja komunistična Kitajska lastni atomski poskus v prihodnjem letu. Po sedanjem dogovoru o začasni ustavitvi atomskih poskusov bi morala Sovjetska zveza »poskrbeti«, da Kitajska svojega poskusa ne izvede, tega pa noče, ali pa — kar je še bolj verjetno — ne more preprečiti.

Nova uradniška palača v Celovcu

Pri nas na Koroškem pa se je pojavila nova gradbena zamisel, ki utegne zopet razburiti duhove in nuditi dobrodošlo politično strelivo. Naša pokrajinska bolniška blagajna namerava zgraditi novo palačo, ki bi naj stala okrog 5 milijonov šil. Sedanja uradnikoma ne ustreza več. Že gradnja upravnega nebotičnika poleg deželne vlade, kateremu se je morala umakniti še sicer čvrsta »stara realka« je pred časom zbudila mnogo hude krvi.

Politiki so govorili o novem »črnilarskem gradu«, ljudstvo pa je novi stavbi dalo ime »silo«, in po zunanji obliki zgradbe sodeč, ne povsem brez razloga. No, pa stavba še ni gotova.

Bolniška blagajna se je z novo gradnjo zopet izpostavila javni kritiki, ki je v drugih zadevah bila že v preteklosti deležna. Vsekakor pa je gradnja pisarniških palač vselej malo priljubljena, kot so malo priljubljeni uradniki, katerih nesporno koristno in potrebno delo malokdo pozna, marsikdo pa jih sodi le po slabih izkušnjah z njimi, kadar je moral letati od urada do urada zaradi kakega papirja.

Madžarski komunisti sodijo duhovnike

V Budimpešti se je začel proces proti enajstim madžarskim državljanom, od katerih sta dva duhovnika, in so obtoženi »zarote proti ljudski demokratični republiki«. Na sodni obravnavi, ki je bila pretekli petek, je eden izmed obtožencev, duhovnik Odon Lenard, v nasprotju z ostalimi desetimi soobtoženci, ki so skesano priznali svojo krivdo, kot je to vedno običaj pri sodnih obravnavah v komunističnih deželah, izjavil da »ni kriv«.

Sodnik Istvan Bimbo, očitno začuden, je izrečno povabil obtoženca, naj spremeni svoje zadržanje. »Če se priznate krivega, — je dejal — bom to upošteval pri obsodbi, priznanje vam lahko v vsakem oziru samo koristi.« Toda duhovnik je ostal neobčutljiv ob sodnikovih besedah in je mirno ponovil: »Ne priznam, da bi bil kriv.«

Sodnik je tedaj smatral za umestno, da je ponovno poklical obtoženca enega za drugim in jih vprašal, če je Lenard zares kriv. Brž ko so drugi obtoženci potrdili duhovnikovo krivdo, je sodnik začel s spraševanjem.

Sodnik: »Zakaj niste sledili vladnim na-

vodilom v izvrševanju duhovniške službe?»

Lenard: »To bi storil le, ako bi imel privoljenje svojega nadškofa, ki mi ga pa ne more dati« (njegov nadškof je kardinal Mindszenty, ki se je zatekel v ameriško poslaništvo).

Sodnik: »Ste torej ilegalno vršili svoje delo, učili mladino verouk in bogoslovje?»

Lenard: »Če je dovoljeno poučevati glasbo, zakaj je prepovedan pouk evangelija?»

Sodnik: »Skrivali ste bogoslovne knjige v divanu.«

Lenard: »Ne poznam nobenega zakona, ki bi prepovedoval hraniti knjige v divanu.«

Sodnik: »Kaj sodite o bogoslovcih, ki ne marajo prisostvovati pouku marsizma?»

Lenard: »Saj je tudi mnogo komunistov, ki ne marajo v cerkev.«

Kot je bilo pričakovati, je sodišče izreкло strogo sodo. P. Lenard je bil obsojen na 7 let ječe, podobno pa tudi ostali obtoženci, ki jim tudi »skesano priznanje« pri odmeri kazni ni nič pomagalo.

SLOVENC

doma in po svetu

Prireditve slovenskih šol v Gorici

Slovenske šole v Gorici so za konec šolskega leta pripravile skupno prireditev pod milim nebom, in sicer na obširnem dvorišču šole v ulici Randaccio, ki so jo starši, sorodniki in številni drugi rojaki napolnili, da vidijo, kako napreduje naš mladi rod. Že dolgo ni bilo na kaki prireditvi zbranih toliko Slovencev. Udeležil se je je deželni šolski nadzornik prof. De Vetta s profesorskim zborom. Ob začetku dvehurnega programa so prišli na oder dečki in deklice v narodnih nošah, s slovenskimi šopki na prsih ter zapeli vrsto pesmi pod vodstvom prof. Bolčina. Posebno navdušenje je zbudila Grimmova igrca »Janko in Metka«, ki sta jo pripravila dr. Humar in prof. Bolčina. Ljubek je bil tudi prizor s palčki, ki ga je nastudirala prof. Lojzka Bratuž. Občinstvo je »izredno zadovoljno zapuščalo šolsko dvorišče, ponosno na svoje otroke in hvaležno vsem slovenskim profesorjem, ki jih s tolikim trudom in ljubeznijo vzgajajo« zaključuje svoje poročilo goriški »Katoliški glas«.

Slovenec — filozof v Ameriki

Na zborovanju Družbe ameriških katoliških modroslovcev v Washingtonu je o »emotivni analizi vrednostne sodbe« predaval dr. Ivan Boh, mladi slovenski rojak, ki ondi poučuje filozofijo na Clarke College. V kratkem času se je zelo dobro uveljavil v amerškem znanstvenem svetu. Tako je v minulem aprilu bil povabljen tudi kot predavatelj na prireditvi Filozofskega društva zvezne države Iowa. Obe predavanji sta izšli tudi v tisku.

Slovenske radijske oddaje tudi v Clevelandu

Vsakodnevne radijske oddaje z enournim programom so bile pred kratkim uvedene v Clevelandu v Združenih državah, kjer je bila ustanovljena posebna radijska postaja za neangleške jezikovne skupine v tem industrijskem vele mestu, kjer biva največja slovenska skupina v Ameriki. Gosпода Rado Menart in dr. Milan Pavlovčič, ki sta doslej vodila slovensko nedeljsko radijsko oddajo na neki drugi postaji, da sta prevzela vodstvo novega vsakodnevnega radijskega programa, ki brez dvoma pomeni veliko kulturno pridobitev za naše rojake v Clevelandu, posebno ker bo spored gotovo na slovenskemu kulturnemu ugledu vredni ravni.

Obiski pri slovenskih znanstvenikih

je naslov knjige, ki jo je spisal Vladimir Bartol in je izšla v zbirki Priroda in Ljudje založbe Mladinska knjiga v Ljubljani ter predstavlja prijetno in zanimivo novost v slovenski literaturi. V njej so nanizani pisateljevi razgovori s člani Slovenske akademije znanosti in umetnosti, med katerimi večina uživa tudi mednarodni znanstveni sloves. Bartol se je razgovarjal z ing. Feliksom Lobetom, dr. Alijo Koširjem, ing. Antonom Kuhljem, dr. Ivanom Rakovcem, dr. Antonom Sovretom, dr. Jovanom Hadžijem, dr. Milanom Vidmarjem, dr. Maksom Samcem, atomskim fizikom dr. Antonom Peterlinom ter forenzičnim medicinem dr. Janezom Milčinskim. To so možje, ki so odločilno pripomogli k današnji visoki stopnji slovenske znanosti in ji pridobili tudi mednarodna priznanja, ki se kaže predvsem v upoštevanju, ki ga je ta knjiga res na mestu, da tudi široke plasti občinstva seznanijo s slovensko znanostjo in njenimi tvorci.

Prva knjiga pomorske slovenščine

V Ljubljani je izšel prvi priročnik slovenskih izrazov v pomorstvu. Njeni sestavljalci, jezikoslovec Janez Gradišnik ter pomorščaka Ernest Kopriva in Vladimir Naglič, so gradivo sistematično uredili ter tako omogočili Slovincu, ki se hoče podati na »morja široko cesto«, da to stori v slovenskem jeziku. Knjigi je pridani slovar izrazov v slovenščini, srbohrvaščini, nemščini in angleščini. To delo je pa postalo tudi praktična nužnost, odkar je Slovenija po koncu te vojne prvič dobila lastno obalo ter si ustvarila lastno pomorsko ladjevje, ki se danes uveljavlja tudi v trgovski plovbi na svetovnih morjih.

Slovenec — um ti je dan

Pred kratkim so škofije Treh Benečij, pokrajine v severni Italiji, v katero spadajo tudi škofije Trst, Gorica in Videm, priredili natečaj med srednješkoli o znanju krščanskega nauka. Prvo nagrado si je prisvojil 13-letni Lavko Škrt, beneški Slovenec, ki obiskuje nižjo gimnazijo v Čedadu. Za plačilo ga je sprejel sam sv. oče Janez XXIII. in mu podelil priznalno diplomu. Vatikanu je tudi plačal stroške potovanja in bivanja v Rimu. Mladi Lavko, s katerim se je sv. oče zadržal pol ure v razgovoru, ne more pozabiti očetovske dobrote, ki je sijala s papeževega obraza.

„Korotan“, naš novi dom na Dunaju

Že od vsega začetka smo koroški slovenski študentje pogrešali skupen dom, kakor ga imajo razne druge študentske organizacije, posamezne dežele in posebno še avstrijska visokošolska organizacija (Österreichische Hochschülerschaft).

Tembolj smo bili presenečeni, ko nam je č. g. Ivan Tomažič, Slovenec in navdušen narodnjak, nekega dne razodel, da obstaja možnost za otvoritev lastnega doma, ki naj bi služil izključno študirajoči mladini s Koroške. Pater Ivan Tomažič deluje tu na Dunaju in si že dolgo prizadeva, da bi na kak način pomagal študentom. In njegova misel, porojena iz ljubezni do naroda, je postala resnica. Hiša, v kateri nam je na razpolago celo nadstropje z lastnim klubskim zborovanjskim lokalom, je last reda klaretinskih patrov, ki oddajajo sobe študentom. Jeseni tega leta bomo prvič »okupirali« prostore. Na razpolago je nam deset enoposteljnih sob, od katerih je vsaka opremljena s centralno kurjavo ter s tekočo vodo. Vrh tega pa se nahaja v hiši lastna kuhinja in soba s televizijskim aparatom. Kako prijetno je, če si lahko skuhaš mleko ali tudi kake pri-smojene dunajske zrezke sam in se ti ni treba več vedno, če ti kruli želodec, potikati po raznih gostilnah; kako prijetno predvsem tudi, da dobiš nogometno tekmo ali pa kako drugo prireditev po televizijskih valovih direktno v hišo. Med prvim in drugim oddelkom našega študentskega nadstropja pa leži nadvsem prijazna klubska soba, rekel bi skorajda dvorana.

V četrtek, dne 15. julija je bil otvoritveni sestanek v našem novem domovanju. Doslej smo romali od enega okraja v drugi, iz privatnega stanovanja v gostilno, od tam pa končno kot podnajemniki v lokal, ki je last hrvaškega študentskega kluba na Dunaju. Tembolj smo torej bili sedaj presenečeni, ko smo prvič stopili takorekoč na lastna tla. Soba je nadvsem prijazna in naš č. g. Tomažič se je res potrudil, da smo dobili ustrezajočo opremo v lepem in snažnem klubskem lokal. Soba bo služila študentom za knjižnico, ki se bo sedaj končno preselila iz privatnega stanovanja v center in bo tako res lahko služila svojemu namenu. Hkrati pa bo tak lokal pripraven tudi za kake pevske vaje, za obiske in druge slučajnosti.

Po pozdravnih besedah našega predsednika Jožeta Wakovnika, v katerih se je posebno zahvalil našemu č. g. Tomažiču in pozdravil goste, je naš dobrotnik izročil dvorano klubu in njegovemu namenu.

Kolegice in kolegi so se skorajda polnoštevilno odzvali vabilu; pozdravili pa smo v našem krogu tudi odvetnika dr. Antona Andorferja, znanega strokovnjaka za manjšinska vprašanja, potem odvetnika dr. Antona Jelena in posebno lektorja za slovenščino na dunajski univerzi dr. Karla Piuka. Tudi klub hrvatskih študentov je

bil zastopan s predsednikom in kulturnim referentom. Pri veselem petju, pri kapljici vina in predvsem pri resnem pogovoru o naših koroških vprašanjih in pri zanimivih izvajanjih dr. Andorferja je minil ta večer, ki bo, to upamo in vemo, začetek nove dejavnosti, intenzivnejše povezave in toplejšega prijateljstva med študenti in hkrati tudi med dunajskimi Slovenci sploh. Saj je v debati bilo načeto tudi vprašanje žal danes zamrlega slovenskega krožka. Marsikateri rojak bi bil vesel, če bi smel včasih preživeti kake ure v prijetnem domačem krogu.

Zelo veseli smo tega velikega uspeha, ki ga je dosegel za nas č. g. Ivan Tomažič. Vemo pa tudi, da nam naš študentski oče pripravlja še večja presenečenja. Mor-

Spomin na ustanovitev Rdečega križa

(Nadaljevanje in konec)

V tem okolju človeške stiske in trpljenja, ki je poleg 30.000 padlih na bojišču, zahtevalo še nad 40.000 žrtev mrzlice, naporov in podnebja, ker ni bilo pri roki uposobljene človeške pomoči in sredstev, se je Henryju Dunantu rodila misel o mednarodni organizaciji, ki naj bi nesebično in nepristransko pomagala ranjencem, jetnikom in vsem, ki zaradi vojne po nedolžnem trpe. Na solferinskem bojišču je dolejšep nepoznani Švicar zasadil zastavo človeške vzajemnosti in trpljenja.

Tri leta kasneje je napisal ognjevit spominski prikaz tistega, kar je doživel tiste dni konec junija leta 1859, pod naslovom »Spomin na Solferino«. Njegov klic je brž rodil uspeh: že dve leti nato, pet let po veliki bitki, je s pismi na vse evropske dvore in vlade dosegel, da so podpisali prvi ženevski dogovor o izboljšanju usode vojakov, ranjenih na bojišču. »Pri pogajanjih je neki Holanec predlagal, naj bi v počaščenje Henryja Dunanta vzeli za znamenje nove mednarodne organizacije obrnjen švicarski zastavo: rdeč križ na belem ozadju. Predlog je obveljal in ta rdeči križ je iz zunanjega znamenja postal ne le ime za organizacijo, temveč vesoljni pojem o osnovnem človeškem bratstvu tudi v časih najhujših sovraštov in stisk.

Kakor večina očetov velikih stvari tako xudi Dunant ni za svojo zamisel v življenju žel priznanja, dasi je za njeno ostvareitev razdal vse svoje veliko imetje ter umrl kot siromak v bolnišnici v Appenzellu. Z njegovo idejo so se začasno okoristili drugi. Dunantovo ime je bilo pozabljeno vse do leta 1901, ko ga je spravil v pravo luč neki švicarski časnikar in s tem dosegel, da je pravi pobudnik Rdečega križa dobil prvo Nobelovo nagrado za mir, ki nedvomno ni bila pozneje nikoli tako zaslužen prisoj-na kakor tedaj.

da se bodo študentje v par letih ali pa celo že prej preselili iz sicer lastnih, ampak vendar le najetih prostorov v lasten dom. Lepo bi bilo, če bi tudi za naše študentke nekega dne imela na razpolago lastne prostore. Saj naš klub rase iz leta v leto — rase na številu in predvsem tudi v dejavnosti in navdušenju za stvar, ki nas druži vse. Če se bodo študentje jeseni pripeljali na Dunaj, tisti, ki so že v višjih semestrih, in pa tudi tisti, ki pridejo kot maturanti prvič, potem se jim ne bo več treba podati na razjžo, da si poiščejo stanovanje, ker bodo vedeli, da že imajo lastni dom. Skupno delo, skupen trud jih bo navduševal k napredku v študiju ter k negi lastnega materinskega jezika in k prisvojitvi bogate naše kulture. V tem smislu je ustanovitev visokošolskega doma nadvse pomemben korak naprej. Č. g. Tomažič nam daje zgled, da kljub morebitnim težavam ne smemo vreči puške v koruzo. Prepričani smo, da bo iz te setve vzklil bogat sad. Dr. Reginald Vospernik

Srčni infarkt

Skoraj vsak teden čitamo v časopisih, da je ta ali oni umrl za srčnim infarktom. Beseda infarkt izvira iz latinskega glagola »infarcire« kar pomeni v našem jeziku zamašiti, zadelati ali natlačiti. Srčni infarkt je torej zamašitev majhne arterije srčnega mišičevja. Del srčnega tkiva, ki ga je žilica oskrbovala poprej s krvjo, odmre zaradi zamašitve in se spremeni v brazgotino.

Srčni infarkt ima toliko neverjetne sličnosti s hipnim zastojem stroja, da se ta primera naravnost vsiljuje. Kakor tolmačimo zastoj stroja samo tedaj pravilno, če poznamo njegove sestavne dele in njegov delni potek do vseh podrobnosti, tako je tudi pri polnem zastoji ali delni okvari srca.

Srce je votla mišica, velika kakor pest dotičnega človeka. Dve kamrici ali vrečici s šibkimi mišicami, imenovanimi preddvora, kri zbirata. Desni preddvor zbira izbrabljeno kri, ki prihaja iz telesa in je brez kisika, levi preddvor pa svežo, s kisikom nasičeno kri, ki prihaja iz pljuč. Preddvora iztisneta potem svojo kri v oba zelo mišičnata prekata, ki sta se ravno izpraznila, in sicer skozi jadraste zaklopnice, ki učinkujejo kot ventili.

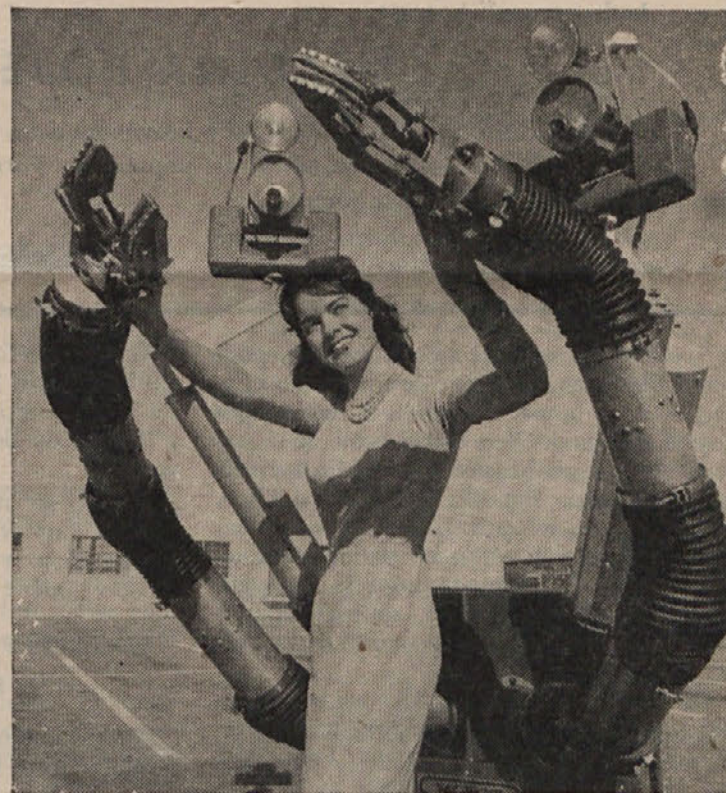
Jadrasti ventili so potem zaprejo, in desni prekat stisne utrjeno in z ogljikovo kislino prepojeno temnordečo kri v pljuča, da se tam osveži; iztisne jo skozi žepaste zaklopne ventile ob ustju pljučnih arterij. Istočasno pa porine levi prekat odpočito in osveženo svetlordečo kri v žilnato omrežje telesa; to pa se dogaja zopet skozi žepaste zaklopne ventile ob ustju aorte.

V povprečno dolgem življenju človeka iztisne srce kakih trimilijardkrat kri v žile človeškega telesa. V tem času opravi srce, to je votla, kot pest velika mišica delo, čigar sila bi lahko dvignila petindvajset ton težki tovorni voz od vznožja na vrh Triglava.

(Dalje prihodnjič)

Danes, 97 let po ustanovitvi, šteje Rdeči križ med svojimi članicami 82 dežela z vsega 127 milijoni članov. Vsaka članica ima lastno državno organizacijo, ki so jim ponekod iz verskih ali političnih vzrokov dali drugo ime: Rdeči polmesec v mohamedanskih deželah, Rdeči lev v Perziji, Rdeče sonce v Vzhodni Aziji. Toda misel, ki navdihuje delo vseh teh ustanov in njihovega središča v Ženevi, Dunantovem rojstnem mestu, je ista; tista, ki je ob moriji na solferinski planjavi pred sto leti obšla ustanovitelja Rdečega križa: da smo in da moramo biti vsi ljudje vsaj v stiski bratje...

Te roke niso ustvarjene za nežne objeme, temveč za ravnanje s smrtno nevarnimi radioaktivnimi snovmi. Na sliki vidite klešče premičnega robota »Mark II« ki so ga pred kratkim kazali na velesejmu za atomsko tehniko v San Diego v Združenih državah. Televizijske oči vodijo Markove roke.

FRAN ERJAVEC:

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Uporen je postal tudi zakonodajni zbor in izjavljal, da je pripravljen nadaljevati vojno le še za obrambo Francije same, ter je zahteval od cesarja, da zajamči narodu vse državljanske in politične pravice, kar vse je pomenjalo pravi prelom med Napoleonom in tistim meščanstvom, ki ga je posadilo na prestol.

Široke ljudske množice so bile ogorčene vsled poskusov novih novačenj in postale so prepričane, da cesar sploh ne mara miru, ki so ga one zahtevale. Royalisti so ta nerazpoloženja seveda še pridno podpirali. Ljudstvo sicer tudi o vzpostavitvi Bourboncev ni hotelo niti slišati, toda postalo je že do grla sito vsega in se je upiralo vsem odredbam oblasti ter ostajalo skoro brezbrizno celo nasproti grozeči sovražni invaziji.

V rednih razmerah bi cesar seveda hitro obvladal položaj, toda spričo naglega sovražnega napredovanja so ostale oblasti brez moči, večji del uradništva je pa že itak začel gledati na to, kako bi rešil svojo lastno kožo, bodisi s tem, da si pridobi naklonjenost royalistov ali pa celo s sodelovanjem z — okupatorjem. Začel je nastopati vseobči razkroj, ponekod je prihajalo tudi do krvavih nemirov in celo do veleizdajalskih akcij. Napoleon je za kratek čas mislil, da bi prevzel zopet vlogo nekdanjega revolucionarnega vojak, toda nihče ni več zaupal možu, ki je ustvaril aristokratsko monarhijo.

Cesar je dne 25. I. zapustil Pariz ter zadnjič v življenju videl svojo ženo in svojega triletnega sina. Imel je na razpolago le še kakih 60.000 vojakov, a še ti niso bili osredotočeni. Hitel je proti Prusom in jih 4 dni zatem

potolkel pri Briennu (vzhodno od Pariza, blizu Troyes), ni pa mogel preprečiti, da bi se potem vendarle ne združili z Avstrijo, nakar je bil od trikratne premoči sam prisiljen umakniti se na Nogent. Boj je postal čisto brezupen in, če je sploh še hotel rešiti svoj prestol, mu ni preostajalo prav nič drugega več kot poravnati se z nasprotniki. Ponoči od 4. na 5. II. je dal Caulaincourt neomejena pooblastila in temu so zavezniki potem dne 7. II. javili svoje pogoje: vrnitev Francije na meje iz l. 1792. Osupli zunanji minister si jih ni upal sprejeti na lastno odgovornost, a ponoči od 7. na 8. II. jih je hotel sprejeti že cesar sam, toda zjutraj je zaznal za hudo zavezniško vojaško napako in vrnilo se mu je vnovič upanje. Bliskovito se je še enkrat vrgel na posamezne ločene manjše sovražne armade in jih več z vso svojo nekdanjo genialnostjo temeljito potolkel (n. pr. 11. II. pri Montmirail-u, kjer so imeli nasprotniki osemkrat večje izgube kot Francozi), ni jih pa mogel uničiti in preprečiti njihovega zbiranja okoli Chalonsa na Marni, dočim so sovražne vojske na jugu medtem lahko skoro brez odpora prodirale proti Fontainebleau-ju. Odhiten je zato proti tem in izbojeval tudi tu nekaj sijajnih delnih zmag.

Ti neuspehi so zaveznike zopet pošteno zbegali in Avstrija je dne 17. II. proti volji Anglije prevzela nalogo, Napoleonu vnovič ponuditi premirje pod prejšnjimi pogoji. On je dne 22. II. v posebnem pismu na svojega tasta, cesarja Franca I., odgovoril, da se more pogajati le na osnovi pogojev iz prejšnje jeseni, ker ne more pristati na manjšo Francijo, kot pa jo je bil prevzel. Ker so se bile v poslednjih bitkah Napoleonove sile še bolj oslabile, a že itak nadmočni zavezniki so dobili še velike nove okrepitve in v končni uspeh vojne ni bil mogoč noben dvom več, zato so zavezniki Caulaincourtu le ponovili svoje pogoje in mu stavili 10. III.

kot zadnji rok, da jih sprejme. Že na predvečer tega roka se je pa Angliji za visoke denarne kredite končno posrečilo skleniti v Chaumontu tudi zvezno pogodbo vseh štirih protifrancoskih velesil za 20 let s ciljem, da uredi bodočo Evropo po svojih lastnih načrtih. Napoleon je tak diktat odklonil in dne 19. III. so bila prekinjena vsa nadaljnja pogajanja, zavezniki so stopili v zvezo z bourbonskimi rojalisti in dne 22. III. so Angleži odločili, da se sploh več ne razgovarjajo z Napoleonom.

S tem je nastopil konec. Napoleon je z nekaterimi bliskovitimi sunki zadal še nekaj hudih udarcev nekaterim zavezniškim armadam, a druge so z velikansko premočjo potolkle nekaj Napoleonovih podpoveljnikov in se že bližale Parizu. Ker Napoleonu ni uspelo doseči Lorene, je krenil proti Fontainebleau-ju. Ni se še smatral premaganega, zato je bil odločen boriti se še dalje, toda tedaj so ga zapustili in izdali že vsi. Nadvojvoda Ivan, ki je imel pri tem zlomu pač najmanj zaslug, je tedaj izjavil: »Napoleon se je dvignil iz nič in povrača se zopet v nič... Naj se vsi častihlepni osvajovalci na tem primeru vnovič zgledujejo, kaj pomenja pozabiti na pravičnost in umerjenost.«

Zavezniki so dne 30. III. vkorakali v Pariz. Po tajnem nasvetu izdajalskega Talleyranda so že naslednjega dne s posebnim proglasom pozvali Parižane, naj sestavijo novo vladu, rojalisti so glasno pozdravljali vdor zaveznikov in so potem še istega večera na posvetovanju pri Talleyrandu povabili senat, da sestavi začasno vladu, ter sklenili, da se z Napoleonom sploh ne razgovarjajo več. Senat je potem na Talleyrandov pritisk že dne 2. IV. res sklenil odstaveitev cesarja, zatem določil v naglici nekako novo ustavo, s katero je hotel poskrbeti predvsem zase in za svoje člane, dne 6. IV. pa pozval na prestol Ludovika XVIII., mlajšega brata giljotiniranega kralja Ludovika XVI. (Dalje prihodnjič)

CELOVEC

PEVSKA VAJA ZBORA »GALLUS«

Prihodnja pevska vaja Gallusovega zbora bo v soboto, 15. julija, ob 14. uri v Haimlinger. — Pridite gotovo!

Pevovodja

BAJTISE

(† Franc Dovjak)

V nedeljo 4. junija je ugasnila luč življenja Francu Dovjaku, pd. štampcu, Rak v požiralniku je bil vzrok njegove prezgodnje smrti v starosti 63 let. Pokojnik je bil rojen v Selah, kjer je bil oče posestnik, pd. Podlesnikove kajže, pa se je potem preselil na Bajtiše. Bil je izredno skrben in delaven. Pred poldrugim letom se je v vojaškem službovanju smrtno ponesrečil njegov sin Hanzelj, sedaj mu je sledil še on in zapustil ženo Nežo in hčer Pavlo. Obe ma izrekamo iskreno sožalje!

Pokojnik naj se spočije od zemeljskega truda v grobu svoje pred 17. leti umrle matere, duša pa naj po dobri pripravi na odhod v večnost tam uživa blaženo srečo!

BLAČE V ZILJSKI DOLINI

(Smrtna žetev)

Nenadoma in nepričakovano je umrl 8. junija dopoldne šolski direktor g. Reinhold Schwarz. Bil je še dve uri v šoli, ko mu je pri petju postalo slabo in se je zgrudil nezavesten na tla in v par minutah odšel v večnost. Vse občane je ta žalostna vest zelo pretresla. Saj je bil pokojnik že od leta 1948 v Blačah in se trudil za vzgojo mladine, vodil petje v cerkvi in

Pri nas na Koroškem

poročilo g. Majcena v svoji goreči velikodušnosti prevzeli stroške svojih bogoslovniških študijev, so bili zelo ganjeni in veseli, ter se vam tisočkrat zahvaljujejo za vašo dobroto. Moji straši in moja dva starejša brata pa živijo pod komunističnim jarmom. Že od leta 1953 naprej nimam nobenega poročila o njih. Zdi se mi, da je prav božja Previdnost poslala vas, da mi nadomestite starše in mi pomagata, da dosežem zvišeni duhovniški stan. Preč. in dragi gospod, vam in vsem mojim selskim dobrotnikom se iz vsega srca zahvaljujem za vso vašo duhovno in materialno pomoč. Naj vsemogočni Bog na priprošnjo preblazene Pomočnice kristjanov nakloni vam vsem svoj obilni blagoslov. Jaz bom pa storil vse, kar je v mojih močeh, da bom vreden vaše pomoči in da postanem res dober duhovnik.

Sedaj je dosegel ta vzvišeni cilj, in piše, da je »zelo srečen, da se bo mogel osebno zahvaliti vsem svojim dobrotnikom in prav zanje darovati svojo prvo peto sveto daritev.« Istočasno bo daroval prvo mašo v Selah za svoje dobrotnike tudi indijski mašnik preč. g. Jožef Vettom, ki so ga prav tako vzdrževali selski farani za časa nje-

ca teh stavb je takozvana »Bau-Wohn- u. Siedlungsgemeinschaft HEIMAT« v Beljaku.

In še nekaj novic, a žal ne razveseljivih: V zadnjem času smo imeli dva pogreba in sicer je umrl po kratkem bolehanju celo svoje življenje delavni tesar, sedaj rentnik, Janez Aichholzer, nadalje smo položili k večnemu počitku ženo Hanzelja Kobana, posestnika žage in male vile blizu našega jezera gospo Marijo Koban v 61. letu. Iz skromnega začetka sta si ob pridnosti in varčnosti v teku let modernizirala žago in si postavilo lansko leto prej omenjeno hišo. Žal pa, da ona ne bo več mogla stanovati v lepo urejenem domu, pri katerem delu si je najbrž tudi nakopala bolezen. Izrekamo vdovcu Hanzelju naše globoko sožalje!

Bivša gostilničarka M. Z. je v duševni zmedenosti skočila v jezero. K sreči sta jo videli 2 osebi, ki sta jo rešili in odpeljali k svojcem. Ravno tudi v takem stanju si je v sosednji Vrbi prerezala žile na obeh rokah Terezija Čuden in je izkravela. Bila je zelo čislana šivilja. Pokopali so jo v Vrbi.

Razpečevalec časnikov g. Anton Deutschmann se je peljal z motornim kolesom in se pri padcu težko ponesrečil. Prepeljali so ga v beljaško bolnico, kjer bo moral po izjavi zdravnika več tednov ležati. Želimo njemu, da bi čimprej okreval. Ponesrečeni je doma v okolici Celja in je že več let tukaj in stanuje na Zopračah, kjer je tudi njegova mati, za katero z ljubeznijo skrbi. Ker ima ponesrečeni le poleti, to je v tujski sezoni, ko prodaja razne časnike, svoj zaslužek, je ta nesreča za njega dvakrat težka.

ST. RUPERT pri VELIKOVCU

(Smrtna kosa)

Tudi v najlepšem času leta, meseca majnika, ko je vsak grmič v cvetju in ko nam z dreves žvrgolijo krilati pevci, smrt svoje krute roke ne odtegne od uboga človeštva, ki je zapisano umrljivosti za vse čase.

Na god Marije Kraljice smo pospremili k naši podružni cerkvi sv. Neže vsem dobro znanega in spoštovanega moža, Jožefa Bluderja, posestnika Lenartove kmetije v Ošeni. Rajni Lenartove oče je bil posebej blaga duša, bil je mož, kakršni so v današnjem času zelo redki. Kljub trdim življenjskim pogojem in neprilikam, ki v tej solzni dolini nikomur ne ostanejo prihranjene, je bil vedno dobre volje, zato je dosegel tudi visoko starost štirinosemdeset let.

Pred par leti je še obhajal s svojo ženo zlato poroko, nakar je ona kmalu odšla v boljše domovino.

Njegovo življenje je bilo krasila najlepša čednost, globoka vernost in vdanost v božjo voljo. To je najbolj pokazal s tem, da je nad dvajset let opravljal častno službo cerkvenega ključarja. Usmiljeni Bog, za čigar čast se je na zemlji trudil, naj mu v nebesih vse obilo poplača.

Dan prej smo stali na šentrupeškem pokopališču ob odprtem grobu Andreja Rešenauerja, ki je umrl v celovski bolnici v petinpetdesetem letu starosti. Bil je priprost delavec, ki pa je bil vselej pripravljen pomagati svojemu bližnjemu. Rajni naj počivajo v miru, svojce pa naj Bog potolaži.

BOŽJI GROB

(Trojna svatba pri Komarju)

Po vsej Podjuni in še daleč naokoli je znana romarska cerkev sv. Lucije pri Dobu, h kateri prihajajo pobožni romarji od blizu in od daleč na god sv. Lovrenca, dne 10. avgusta, in na god sv. Lucije, dne 13. decembra, vsako leto. In na te dneve nudi Komarjeva gostilna romarjem dovolj okrepčila. Komarjeva družina tudi skrbno oskrbuje to lepo romarsko cerkev.

V nedeljo, dne 4. julija, je praznovala Komarjeva družina izreden praznik, namreč kar trije sinovi naenkrat so pristopili v lepi romarski cerkvi pri Božjem grobu k poročnemu oltarju in sklenili zakon-

Vtisi z Gradiščanskega

Gradiščanska je podolgovata dežela. Razteza se vzhodno od Dunaja proti jugu. Vzhodna deželna meja je obenem državna meja z Ogrsko, sedaj vsa preprežena z bodečo žico. Dežela ni popolna ravnina, je bolj valovita pokrajina s polji, pašniki, gozdovi. Precej je močvirij. Tudi vinska trta dobro uspeva. Visokih gora nima, pač pa po nižjih hribih veliko gradov. Blizu glavnega mesta Železna je Neusiedler See. Jezero dosega globino komaj treh metrov. Je pa raj za različno favno. Na Gradiščanskem vidiš tudi štorke. Na dimnikih si zgradijo gnezda. Vasi so tipično ravninske. Ob obeh straneh so nekoliko odmaknjene od ceste hiše, ki imajo zaprta dvorišča. Skozi vrata peljejo domov pridelke in jih potem spet zapro. Dobro uspevajo orehi, češnje, marelice in drugo sadje. Tipična za deželo so kamnita znamenja — križi, ki niso nikoli pokriti. Tudi pokopališča so polna visokih, kamnitih spomenikov. V vasi, kjer so odkrili spomenik Miloradiću, so bile vse hiše na novo pobeljene, okna in vrata pa na novo pobarvana. Na oknih pa so bili šopki ali lončki z rožami. Na splošno je bilo opaziti, da ljudje skrbijo za snago okoli hiš bolj kot pri nas, ko so nekatere vasi lepo oskrbovane, druge pa zapuščene. Gotovo pa ni tam toliko industrije kot na Koroškem. Zadelj tega se ljudje zelo izseljujejo na Dunaj, preje pa v Ameriko. V Frakanavi je bilo l. 1951 717 prebivalcev, pri letošnjem štetju pa so jih našteali 100 manj.

Značilno za Gradiščansko je tudi to, da se Hrvti in Nemci in Ogrji med seboj dobro razumejo. Ni toliko trenj kot pri nas. Tudi visoki uradniki, predstavniki oblasti, priznajo Hrvatoma njih poreklo in jih ne silijo, da bi postali kaj drugega, kot so.

V tem je pač velika razlika s Koroško.

ske zvezo. Jurej, ki je spreten zidar, ki urejuje našim kmetom hleve po »Rejavčnikovem sistemu«, si je izbral za življenjsko družico Kotnikovo hčerko Irmico. Štefeč, tudi spreten tesar, se je priženil k Slameju, ker Marica in njeni starši bodo potrebovali mlado in močno roko za pomoč, oziroma oba v Čirkovce. Jozej pa se je odločil v Žvabek, ker pri Lutniku rabijo tudi mlado moč in se je Hermina odločila za Jozeja. Poročne obrede je izvršil č. g. prof. Mihelič že zato, ker so Jurej, Irmica in Marica člani cerkvenega pevskega zbora.

Gostovanje je bilo potem na domu pri Komarju in je Komarjeva obsežna gostilna komaj sprejela množico svatov. Pliberški moški zbor pod vodstvom č. g. Miheliča je nam delal kratak čas, tako da so vse ure hitro minile. Pa celo tatov ni manjkalo! Ukradli so kar vse tri neveste in še starešino navrh. Naslednji dan so se vsi trije sinovi poslovili od svojih skrbnih staršev in se podali na nove domove. Res težko je bilo Komarjevemu očetu in materi in vsej družini, kar naenkrat izgubiti sinove. Mladim parom pa želimo obilo božjega blagoslova na novi življenjski poti.

ST. ILJ — KLOPCE

(Poroka tudi pri nas)

Ko smo v zadnji številki »Tednika« brali o lepi poroki v Bilčovsu, smo si mislili: Tudi z našega kraja imamo bralcem po širni Koroški nekaj lepega poročati.

Začelo se je pred petnajstimi leti. Prišel je gospodar Kotnik iz št. Ilja nekega dne k Ravšiču na Klopce vprašat za pastirja. Mihej je bil takrat droben fantek, deset let star. Ko so ga vprašali, ali bi šel za pastirja, je pritrdil. Mama so mu navezali kunkeljc, ki ga je stisnil pod pazduho, nato pa s cokljami v rokah bos korajžno odkoračil poleg gospodarja. Vsi so se smejali, češ, prihodnjo nedeljo bo itak spet nazaj doma, pri mami.

Pa fantič ni prišel, pri Kotniku so dobro in ljubeznivo z njim ravnali, kot s svojim. Mihej se je pa izkazal kot priden in vesel pastir. Ko je minila šolska doba, so ga starši hoteli imeti nazaj, toda gospodar Kotnik ga ni več pustil. Ker mu je zdravje pešalo, je Mihej, ki je doraščal v krepkega fanta, postal njegova desna roka. »Pri nas mora ostati, udomačil se je, brez njega pa tudi ne moremo več«, je dejal Kotnik. Mihej se je pa tudi novemu domu res privadil. Kotnikovi niso imeli svojih otrok.

(Dalej na 8. str.)

Vabilo na koncert

Dijaki Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence v Celovcu bodo ponovili koncert

MLADINA POJE

v nedeljo, dne 25. junija, ob 17.30 v kinodvorani na BISTRICI V ROŽU in v nedeljo, dne 2. julija, ob 3. uri popoldne v Farni dvorani v ŠKOCI-JANU ob Klopinskem jezeru.

Vsi prisrčno vabljeni!

se veliko prizadeval na kulturnem področju. Pred štirimi leti je prestopil težko operacijo, nato bi pač moral iti v začasni pokoj. Tako ga je Bog sedaj v 50. letu starosti iz srede svojih učencev poklical v večno domovino. Zapušča ženo in deklico, ki jo je letos adoptiral. Šola je osirotela, otroci žalujejo in težko bo nadomestiti tega vernega in vzornega učitelja in vzgojitelja mladine. Njegovi soproggi želimo moči ob bridki izgubi, pokojniku pa večni mir!

Po ganljivem slovesu, kjer se je pokojnega spomnilo več govornikov, je bil prepeljan v Celovec št. Martin. Tam čaka na dan vstajenja.

Pred njim so letos še umrli Michael Pichler, Janez Nesman in Elizabeta Mörtl. Naj počivajo v miru Gospodovem!

SELE

(Novomašo bomo imeli)

Na praznik sv. Petra in Pavla 29. junija ob pol 10. uri bo v Selah zapel svojo prvo sv. mašo novomašnik Izidor Lee Huang. Že ime samo pove, da to ni kak selski domačin, temveč sin verne katoliške družine Le Huang iz Severnega Vietnama.

Ko so pred leti komunistični revolucionarji zasedli novomašnikovo domovino, je ta na srečo obiskoval salezijansko gimnazijo v Saigonu, glavnem mestu Južnega Vietnama. V tem zavodu je bil takrat za ravnatelja nam vsem dobro znani slovenski misijonar preč. g. Andrej Majcen. Ko je ta pred leti imel v Selah predavanje o Vietnamu, so se Selani odločili, da bodo enega iz med njegovih bogoslovcev vzdrževali za čas bogoslovniških študij. Gospod Majcen nam je priporočil bogoslovca Lee Huonga, ki je prav takrat začel bogoslovje v salezijanskem mednarodnem semenišču v Bollengo pri Turinu v Italiji. Predstavi naj se vam pa g. novomašnik kar sam iz pisem, ki nam jih je pisal, ko je zvedel za odločitev Selanov. »Dvema mojima mlajšima bratoma in trem mojim sestram se je posrečilo pobegniti iz komunističnega raja. Eden teh dveh bratov se pripravlja v bogoslovnem semenišču v Saigonu na duhovniški stan, drugi pa se bori proti komunistom v nacionalni armadi. Ko sta brata in sestre zvedeli, da so vaši farani na pri-

govega bogoslovja. Novo mašo je imel v Indiji že pred 2 letoma. Lani jeseni je prišel v mednarodno salezijansko bogoslovje v Turin, da bo postal doktor bogoslovniških ved.

Vse, ki ste navdušeni ne la za novomašnikovo daritev, temveč tudi za lepo misi-jonsko delo, vabimo na to izredno slovesnost v sončne Sele.

LOGA VES ob VRBSKEM JEZERU

(Iz krajevne kronike)

Kakor znano, se povsod po naših krajih, posebno tam, kjer je kaka industrija, veliko zida in popravlja, manj pa tam kjer izrazito prevladuje kmetijstvo.

Naše vasi Loga ves, Spodnje Jezerce in Zoprača, katere mejijo na svetovno znano Vrbo, postajajo vedno bolj nekako predmestje Vrbe in se tukajšnje ljudstvo tudi že precej peča s tujskim prometom. Da bo do tega nekoč prišlo, je videl že vnaprej naš nepozabni Miha Schleicher, posestnik in bivši dolgoletni občinski tajnik in poznejši revizor naših zadrug. Razen poprave promenadnih in drugih vozniških poti je njegova zasluga, da je na njegovo priporočilo in delovanje že pred 60 leti bila zgrajena blizu 1 km dolga cesta iz Loge vesi na Vrbo. Prej je bila tu le steza in deloma slaba gozdna pot. Logaveščani so morali, ako so se hoteli peljati v Vrbo, kjer je tudi najbližja naša žel. postaja, voziti čez Jezerce in Zoprača, kjer je bilo nad 4 km daljave. Lahko bi jo imenovali Schleicherjeva cesta, saj je ta mož imel pri pogajanjih radi odstopitve zemlje s strani posestnikov precej dela in stroškov. Kakor mi je svojčas pravil, je moral celo dati nekemu posestniku svoj jopič, da je mogel iti pred komisijo, ker v njegovi precej obnošeni suknji ga je bilo sram stopiti pred gospode, ki so odmerjali za cesto potrebno zemljišče. Sedaj ima to cesto v upravi dežela in jo modernizira, to je asfaltura.

Poleg raznih manjših gradenj je vredno omeniti zidavo treh velikih stanovanjskih hiš v Sp. Jezercih. Vsaka hiša ima po 18 zelo moderno urejenih stanovanj, dve hiši sta že zasedeni, ena se pa še zida. Posestni-

Po Avguštinovi poti...

(Avery Dulles, jezuit)

Avery Dulles je postal katoličan in vstopil v jezuitski red. Njegov oče je bil velik politik in morda najdoslednejši nasprotnik svetovnega komunizma — znani zunanji minister Združenih držav Amerike.

V angleškem jeziku je izšla knjiga »Priča milosti«; bila je kmalu prevedena tudi v mnoge svetovne jezike. Napisal jo je mlad jezuit Avery Dulles, sin Johna Foster Dullesa, ki je umrl po kratki bolezni na raku l. 1959. V svoji knjigi opisuje ta mladi konvertit svoje spreobrnjenje.

Avery Dulles je bil rojen leta 1918 v Auburnu (ZDA). Kmalu pa se je vsa družina preselila v New York, kjer je bila John Foster Dullesu poverjena zaupna politična služba.

Iz protestantske družine

Dullesova družina je bila strogo versko usmerjena; bili so pripadniki protestantske skupine presbiterijancev. Stari oče Averyja je bil pastor in profesor na teološki šoli. Toda Averyjev oče je bil vedno bolj zaposlen v javni službi in v politični dejavnosti. Sin se je samoraslo razvijal in mnogo potoval. Od sina je oče v prvi vrsti zahteval, da se ni predajal lahkemu življenju in brezdelju.

Akademsko izobrazbo so Dullesovi otroci dobili na univerzi Princeton; le Avery se je vpisal na slavno Harvard-univerzo, katero vodijo katoliški redovniki. Ta vsoka šola je na mladega študenta napravila globok vtis. Sam pravi takole: »Zdelo se mi je, da sem se na tej šoli največ naučil in v prvi vrsti tu dobil odgovor na velika vprašanja o človeku in svetu, ki tako zaposlujejo človeškega duha.«

Lahkomiselno življenje

Tudi Avery je kot mlad akademik preživljal leta težke življenjske krize. Vse poddedovano in privzgojeno prepričanje iz družinske tradicije se je nenadoma popolnoma zrušilo in iz dobrega fanta je nenkrat postal pravi brezbožnež. Njegova izpoved se glasi: »Bilo je v prvem letu na univerzi, ko je v meni nastala prava kaotična doba, zaznamovana v popolni sproščenosti z nesmiselnim popivanjem in brezdeljem. Moja soba je postala pivnica in zatočišče ponočnih neumnosti; na predavanju na univerzi sem le redko hodil.«

Toda tudi to veseljačenje ga ni osrečevalo. Še bolj osamljenega in razočaranega se je čutil po prestanih razvratnih nočeh, ki so ga privedle tako daleč, da mu je grozilo izključenje iz šole. To ga je zresnilo in po težkih notranjih bojih se je odločil za resnejše življenje. Oklenil se je zopet študija in začel je iskati resnico. Za svojo doktorsko razpravo si je izbral snov iz filozofije, zato se je moral mnogo baviti z velikimi starimi filozofi, kot so bili Aristotel in Plato. Ti so mu pomagali, da se je osvobodil materialističnega nazora in sam je z veseljem zapisal: »Nemogoče mi je popisati čustva sreče ob tem velikem odkritju.« Začutil je, da je na pravi poti. Tedaj pa je srečal znamenitega profesorja Doolina, irskega konvertita, ki mu je približal krščansko filozofijo. S svojim globokim znanjem in močno osebnostjo si je mladega doktoranta povsem pridobil. Ta profesor mu je odkril tudi velikega konvertita sv. Avgustina in, ko je v njegovi knjigi »Božja država« občudoval tega krščanskega filozofa, je zapisal: »Bil sem taklo prevzet ob tem študiju, da sem moral na svež zrak... V tistih nočeh sem začel zopet moliti. Pokleknil sem k postelji na tla — kot nekoč v otroških letih — in sem molil Oče naš...«

Preko zmot do resnice

Toda njegova pot do katolicizma je bila še dolga in polna ovinkov. Vodila je skozi vsa večja protestantska veroizpovedanja, kot so: presbiterijanska, episkopalna, metodistična, baptistična in unitarijska. Toda njegova duša ni nikjer našla utehe in miru. Končno se je približal še katolicizmu in kar z neko strastjo prebiral velike krščanske filozofe (Tomaž Akvinski, Duns Scotus, Bonaventura in Maritain). Ob njih se je končno umiril in v sebi po težkih bojih premagal vse ugovore in dvome svojega mladega življenja.

Tako je dozorl v komaj 22-letnem doktorju modroslovja Averyju Dullesu sklep, da postane katoličan. To se je zgodilo 26. novembra 1946. Kmalu nato je prosil za sprejem v jezuitski red, kjer je še deset let dopolnjeval svoje študije iz bogoslovja

Za mladino in prosveto

Ob mednarodnem dnevu delavske mladine

»Videti ali poginiti«. Tak naslov je neki moderni pisatelj dal svoji knjigi. Današnji delavski mladini je treba reči predvsem, da mora gledati, da se mora naučiti predvsem znati »videti«. Res je, da znata vsak fant in dekle gledati, če imata le zdrave oči, toda navadno ne znata »videti«. Znati gledati stvarnosti v oči je začetek modrosti. Tu se začenja rast mladega človeka v zrelega moža, ki bo jutri v življenju nekaj pomenil. Kakor bi človek rekel na prvi pogled, da je opazovati lahka reč, je v resnici to precej težko. Za fanta in dekle pri delu je velika škoda, da sta pri opazovanju tako pogosto površna.

Skupina mladih delavcev v nekem delavskem kraju v Španiji je ugotovila, kaj je opazila. Tole so videli:

Lorenzo, 25 let star, je prišel v mesto iz vasi Santa Fe. Dela, a se že več let ne čuti na pravem mestu. Mehanik je, pa mu to ne ugaja. Rad bi delal v pisarni.

Neki fantič dela v nekem podjetju, kjer ne zasluži na teden več kot 70 pezeta (t. j. 35 šilingov) in dajo mu kosilo, kos ribe, kar je vredno eno pezeto. Ko konča, gre delat drugam: raznaša blago po hišah. Kljub temu ne pride do tega, da bi se do stopno preživljal. Oče mu je namreč umrl in njegov starejši brat je bolan.

Pedro, 19-letni delavec, dela enajst ur na dan v neki trgovini in ne dobi ničesar za nadurno delo. Gospodar mu daje 50 pezeta na teden, da ima kaj drobiža... Fant nima poguma, da bi si kako pomagal na boljše.

Dolgo so se v skupini razgovarjali o tem položaju. Sklenili so, da morajo nekaj na-

rediti za svoje tovariše pri delu. Vrgli so se na delo.

Lorenzo so sklenili pomagati. S pomočjo enega od skupine in svojega starejšega brata danes poseča večerno šolo in upa, da bo lahko postal tajnik na kakšni občini.

Tistemu fantiču so pomagali najti novo podjetje, v katerem zasluži še enkrat toliko. Pa ni bilo to lahko. Fantičeva družina sama je delala fantu, ki se je zavzel zanj, velike težave. To, da sin lahko tako poceni »kósi« — za eno pezeto — jih je slepilo, da so bili kar zadovoljni...

S Pedrom ni lahko. Pri njem je treba upoštevati dvoje. Fant je popolnoma brez poguma. Poleg tega bi bil rad mehanik. Treba ga je pripraviti, da bi se hitro odločil. Nekdo iz skupine je že dosegel, da ga bodo sprejeli za vajenca v neki delavnici. Poskrbel je tudi, da se bo lahko vpisal v industrijski tečaj dvakrat tedensko.

Ta primer nam kaže, kako si more delavska mladina danes v marsičem pomagati sama. Krščanska delavska mladina skuša iz življenja vzgajati člane za življenje. Nič več samo poslušati, ampak opazovati, preizkušati in potem na delo. Tako akcijsko življenje je za mlade ljudi odlična šola, vzgoja v izoblikovanega človeka, ki se zaveda odgovornosti v življenju. Taka šola pa je najboljša priprava na družinsko življenje in za nastopanje v javnosti.

Tako življenjsko šolo bi privoščili našim fantom in dekletom, ki bodo šli letos prvič na delo izven domače hiše. Odkrivati bodo začeli nov način življenja. Toda ali ga bodo prav spoznali, prav razumeli? Ali bodo spoznali svojo vlogo in svojo nalogo v življenju?

Pogovor z mladino: Dekle z nemirnim srcem

Dekle dvajsetih let ne vzdrži več doma. V službo hoče, vseeno kam, doma ji je nezno; ne razume se s starši, ne z brati in sestrami. To dekle je pristna predstavnica današnje kmečke mladine, ki ob spremenjenih gospodarskih razmerah izgublja smisel za kmečki stan in delo na njem.

»Pomagajte mi kam v službo, daleč proč od doma, tudi na konec sveta; vsi gredo v tovarne, v mesto — tudi jaz hočem.«

Potem pride v službo. Zadovoljna je, vse je tako, kakor si je želela. Drug svet, drugačno delo, dobri, prijazni ljudje, nihče ji žal besede ne reče; plača je lepa, prijetna sobica, dobra hrana; skratka: več, kakor si je mogla misliti v svojih sanjah.

Toda ne mine dolgo, že se začne težave. »Pomagajte mi, ne vzdržim več. Ni hujšega življenja kot to...«

Bolj ko vlečete iz nje, kaj se je zgodilo, bolj vidite, da je vse tako, kot je bilo prvi dan službe; plačo so ji celo povišali. Kaj se je torej zgodilo?

Samo v njej je nemir, to je vse. Sporekla se je s svojo delovno tovarišico. Prej sta si bili najboljši. Zdaj je kar vse prekinila z njo. Njena prijateljica pravi, da ne ve, zakaj. Jo pač nekaj »prime«.

Čez nekaj dni je zopet vse v redu, kot bi ne bilo ničesar. Toda na mah jo zopet prime neznano domotožje.

»Kaj delam tu, mama pa gara doma sama, brez mene?« Ko pa ji gospodinja svetuje, da naj se vrne domov, je brž vsega domotožja konec.

in leta 1956 je bil posvečen v duhovnika.

Danes je jezuit pater Avery Dulles poznan že med sodelavci velikih katoliških revij in znanstvenih publikacij v Ameriki. Prav tako prinašajo pogosto njegove globoke študije o socialnih in verskih problemih sodobnosti veliki dnevniki, kot so »Times« in drugi.

Ko čitamo poročila o spreobrnjenjih v Severni Ameriki, kjer jih na leto do 150.000 prestopi v katoliško Cerkev, se ne hote vprašujemo, kje so vzroki tega velikega gibanja, ki vodi tisoče k pravi Kristusovi veri; to nam more nekoliko pomagati tudi zgodba Averyja Dullesa — sina velikega zunanjega ministra ZDA.

„Moja pomlad“

Pesniška zbirka z gornjim naslovom je pred kratkim izšla v založbi tržaške revije »Mladika«. V njej je izbor najboljših pesmi mlade Brune Pertotove, katera je poznana tudi koroškemu čitatelju; saj je objavljala svoje pesmi že v »Veri in domu«, dokler je bil ta list skupen za obmejne Slovence. Pa tudi naši študentje jo poznajo iz zadnjega študentovskega srečanja v Celovcu v letošnji pomladi, ko je prav tako nastopila s svojimi pesmimi.

Mlada pesnica je študentka in študira na tržaški univerzi; doma pa je iz tržaškega predmestja ob barkovljanski obali. Je ena najbolj plodovitih pesnic med mladimi povojnim rodod. Snov njenih lirskih pesmi je skoro redno položena v okvir podob s sinjega morja ali kraškega sveta.

Tržaški kritik in vzgojitelj mladih literarnih delavcev profesor Peterlin takole pravi o tej pesniški zbirki Brune Pertotove: »Je prvi pogumni korak mladega rodu na teh tleh, ki čuti poslanstvo in odgovornost v ustvarjalnosti in delu.«

Je vera v dobrega človeka in boljši čas.

Je pesem, ki se je izvila iz kričevih popevk in je ostala pristni izraz in odmev našega doma...«

Bruna Pertot:

Predvečer pomladi

Iz gmajne vračala
sem se zvečer
po neizhujenih stozah,
ko lile pesmi
so iz gostolečih vej
in ko so travniki
v vijolicah sinili.
Zdaj duša mi je sama pesem,
a srce je češnjevi cvet
in mladost je koš vijolic,
glej, zavidaj mi ga, svet...

Iz filmskega sveta

Filmi iz socialnega življenja

Filmska umetnost more biti v službi dobrega in more igrati veliko vlogo pri oznanjanju človekoljubnih načel med današnjo družbo.

V kakšni službi pa je ta moderna iznajdba, zavisí od onih, ki posedujejo to napravo oziroma pri filmski produkciji odločajo. Saj je iznajdba sama na sebi povsem nevtralna; zato more biti film nekaj dobrega, pa tudi nekaj slabega.

Kakor knjiga, radio ali televizija tudi film prenaša v svet naziranja iz najrazličnejših področij človeškega udejstvovanja. Zato govorimo o kulturnem, zgodovinskem, verskem filmu in podobno. Filmi pa, ki obravnavajo predvsem probleme iz sodobnega socialnega življenja, imenujemo sociološke filme. Teh filmov še sicer ni mnogo na filmskih programih, vendar so vedno bolj zaželeni in jih tudi filmska produkcija že nekaj ima. Prav v zadnjem letu smo dobili tri prav izrazito sociološke filme.

Prvi teh filmov je izdelan v proslavo 70-letnice socialne okrožnice »Rerum novarum«. Film prikazuje prizadevanja krščanskega delavstva v zadnjem stoletju, da si pribori na osnovi krščanskih načel, ki so jasno izražena v tej okrožnici, pravico do človeka dostojnega življenja v družbi.

Naslednja dva filma, ki zajemata snov iz socioloških področij, sta francoska filma »Človeška piramida« in »Paris 60«. Režiral je oba francoski sociolog Jean Rouch.

V filmu »Človeška piramida« je obravnavan problem, ki je danes zelo pereč v Ameriki in Afriki, namreč razmerje med domačini črne polti in kolonizatorji bele polti. Dogajanje filma prikazuje življenje študentov obojih plasti, ki v lepi složnosti pozabijo na nasprotja, ki razdvajajo njihove starše. S tem filmom hoče režiser prikazati, da mladina ne pozna več rasnih nasprotstev, kar daje upanje, da bo ta zgrešena ideja končno le izbrisana iz življenja v teh deželah in bo s tem odstranjen eden najtežjih družbenih vprašanj.

V filmu »Paris 60« pa Rouch prikazuje življenje v Parizu v poletnih mesecih. Znano je namreč, da v teh mesecih zapusti Pariz na stotine bogatejših meščanov, vanj pa prihajajo trume izletnikov in tujcev. Ob strani pa je nešteto takih intelektualcev, ki bi tudi radi bili deležni »ugodnosti boljše družbe« in okusili lepote počitnic na morski obali, a jih ima kruta realnost zaprte v zakotne pariške ulice...

Sprstenina

Kulturna zemlja, to je zemlja, ki goji mo na njej različne poljske in vrtn (kulturne) rastline, je v bistvu sestavljena iz rudninskih snovi in iz sprstenine (humusa). Rudninske snovi so bolj ali manj drobno kamenje, ki ga je združila in ga drobi priroda sama s pomočjo vode in mraza. Sprstenina je pa snov, ki je nastala iz različnih organskih (rastlinskih in živalskih) tvari, ki so se pozneje primešale prvotni zemlji.

Prvotna zemlja je iz samih rudninskih snovi. To je pusta, nerodovitna mrtvica. Ko pa so začeli zemljo obdelovati in gojiti v njej rastline, ali ko se je polagoma sama brez človeške pomoči obrastla z gozdovi, se ji je primešalo več in več gnojnih rastlinskih in živalskih ostankov, ki so se v njej razkrajali in jo delali bolj in bolj rodovitno. Prvotna mrtva zemlja je blizu površja »oživila«, v njo so se naselila razna živa bitja, njena prvotna svetla barva je potemnela in ponekod sčasoma skoraj popolnoma počrnela.

Sprstenina se nahaja samo v zgornji plasti zemlje — v naših zemljah skoraj do pol metra globine. Globlje plasti so povsem popolnoma rudninske, brez sprstenine.

Vsakomur, ki ima dalj časa opraviti z obdelovanjem zemlje in s pridelovanjem bodisi poljskih ali vrtnih rastlin, že naravno čuti pove, da je zemlja tem rodovitnejša, čim več ima v sebi sprstenine. Ta naravni čut in skušnjo mu pokažejo, da je sprsteninasta zemlja neprimerno rahlejša nego pusta mrtvica. Ker je rahlejša, sprejme lahko vase več vode in jo tudi dalje obdrži kakor gosta, rjava ilovica. Ker je rahla zemlja temne barve, se tudi mnogo prej segreje in toploto dalj časa drži nego zemlja brez sprstenine. Umevno je, končno, da sprsteninasta zemlja lahko propušta zrak in zaradi tega močno pospešuje razvoj zemeljskih bakterij, ki so za razkrajanje rudnin in pripravljanje redilnih snovi v zemlji neizogibno potrebne. Sprstenina izboljšuje torej predvsem tako imenovane fizikalne lastnosti zemlje, to se pravi, da zemljo rahlja, greje, uravnava vlago in pospešuje razvoj zemeljskih bakterij. Ne smemo pa prezreti, da z organskimi (rastlinskimi in živalskimi) snovmi, iz katerih nastaja sprstenina, dovajamo zemlji tudi redilne snovi, zlasti tiste, ki jih v zemlji navadno primanjkuje, to so dušik, fosfor in kislina in kalij.

Ker je torej sprstenina tolike važnosti za rodovitnost vsake, je prav posebno pa vrtno zemlje, je nujno potrebno, da zemlji ne samo ohranimo ampak tudi po možnosti pomnožimo zalogo te snovi s primernim dovajanjem organskih tvari.

Prvi in najvažnejši vir za sprstenino v zemlji je bil in bo predvsem živalska, prav posebno pa še hlevski gnoj. Z njim dovajamo zemlji vse potrebne snovi v najugodnejši obliki, obenem pa jo fizikalno izboljšujemo, to se pravi, da na najbolj učinkovit način skrbimo za pomnožitev sprstenine v zemlji. Zato pa velja že od nekdaj

Kako si pomagamo:

Surovo maslo

Surovo maslo moramo zlasti v vročih mesecih varovati pred soncem, toploto, svetlobo in tudi pred neprijetnimi vonji.

Če nimamo hladilnika, nadevamo maslo v porcelanasto ali glinasto posodo, ki se s pokrovom ali krožnikom dobro zapira, in jo postavimo na najbolj hladno mesto, ki nam je na voljo. Če takega prostora nimamo, postavimo posodo v mrzlo vodo ali jo ovijemo z mokro krpo, ki jo pogosto menjamo.

Maslo, ki je postalo žarko, bo špet kolikor toliko užito, če ga premesimo z lahno soljenim mlekom ali pa z vodo, ki smo ji dodali jedilne sode in sicer noževno konic jedilne sode na pol litra vode.

Surovo maslo in margarino laže odložimo od papirja, če zavitek za nekaj minut položimo v mrzlo vodo.

Pozimi laže režemo trdo surovo maslo, če ovijemo okoli nožvega rezila kos pergamentnega papirja. Nad ognjem maslo ne porjavi tako kmalu, če mu dodamo nekaj jedilnega olja.

Porjavelo maslo je posebno slastno, če kanemo vanj malo limoninega soka.

pravilo, da brez hlevskega gnoja uspešno poljedelstvo in vrtnarstvo ni mogoče.

Drug izvrstni pripomoček za pomnoževanje sprstenine v zemlji (zlasti v vrtni zemlji) je kompost ali mešanec, ki je v svojem bistvu pravzaprav sama sprstenina. Dobro urejen kompostni kup je prava zakladnica ne samo rastlinske hrane, ampak obenem tudi zelo cenena in izdatna proizvodilnica sprstenine, saj se predelavajo v njem same rastlinske snovi v drobno, čisto sprstenino.

Še posebno dragocen kompost, ki je popolno nadomestilo za hlevski gnoj, dobimo, ako kopičimo v kompostni kup razne organske odpadke v posameznih plasteh, ki jih potrosimo z neoljenim apnenim dušikom. Na ta način obdelane tvari se v kompostnem kupu pretvorijo v izvrsten gnoj najkasneje tekem pol leta, dočim traja navadna pretvorba brez vsakršne pimesi dve do tri leta.

Pri napravljanju te vrste gnoja ravnajmo takole: Na primeren prostor v vrtu pripravimo za to namenjene snovi, kakor slab, slamat gnoj, slamo, listje, mah, prapro, plevel, razne smeti iz hleva in drugih prostorov in drugo rastlinasto šaro, ki sicer ni za nobeno rabo. Zdaj začnimo nalagati te snovi v prvo plast kakih 25 do 30 cm na debelo. Širino in dolžino kupa določimo po množini za predelavo pri-

pravljenega materiala. 30 cm na debelo nakopičeno prvo plast temeljito pohodimo, potem dobro polijemo in nazadnje potrosimo z apnenim dušikom. Nato naložimo prav tako na debelo drugo plast, jo dobro stlačimo, polijmo z vodo in zopet potrosimo z apnenim dušikom. Tako nadaljujmo, dokler ne porabimo vse tvari, ki je pripravljena. Za vsak kubični meter stlačene tvari potrebujemo približno 3 do 5 kg apnenega dušika. Kup zaključimo tako, da namečemo na vrh nekoliko prsti. Po udariti moram še enkrat, da je zelo važno, da vsako plast dobro stlačimo in temeljito zmočimo, zlasti ako delamo v toplem in suhem vremenu. Čez pol leta je ves kup izvrsten gnoj. Če počakamo še nekaj mesecev, pa dobimo drobno, črno sprstenino.

Velika prednost takega gnoja pred navadnim kompostom je tudi ta, da se zaradi vročine (do 60 stopinj Celzija), ki nastane v kupu, pokončajo vse škodljive živali, uniči tudi plevelno seme in troši škodljivih glivic, ki povzročajo razne bolezni na vrtnih rastlinah. Tak gnoj je torej popolnoma razkužen, kar o navadnem kompostu in o hlevskem gnoju ne moremo trditi.

Za mesta in večje kraje, kjer je zaradi motornih prevoznih vozil vedno manj konj, pa tudi po kmetijah, kjer primanjkuje hlevskega gnoja, bi morali še posebno gledati na to, da bi se vsaka na videz še tako malovredna organska snov porabila za kompost, s katerim se pomnoži sprstenina na vrtni ali njivski zemlji in tako izboljša njena rodovitnost.

Sadimo špinačo!

Špinača vsebuje najvažnejšo hranilno snov, beljakovino, ki je potrebna za gradnjo našega telesa. Kri, meso, prebavni sokovi, možgani, vse to je pretežno iz beljakovin. Špinača je bogata rudninskih snovi, ki so potrebne za gradnjo našega telesa. Vitamini, ki omogočajo vse delovanje v telesu, so močno zastopani v špinači. Kako pogosta je pri otrocih bolezen rahitis, bledica, slabokrvnost! Mati, nikdar se ne boj dati otrokom špinačnega soka že v tretjem mesecu in na maslu pripravljene špinačke. To naj mu bo najboljša slaščica v prvem letu!

Špinača vsebuje tudi veliko lužnin, ki pospešujejo prebavo, daje nam skozi vse leto zelenjavno jed, ki jo lahko pripravimo na več načinov.

Pridelovanje špinače je povsem preprosto.

Najprej si oglejmo navadno špinačo, ki spada v družino labodnic in je dvodomna rastlina. Zahteva dobro pogojeno, rahlo zemljo. Vlažna, kisla zemlja ni za špinačo. Zelo ugodno vpliva tudi gnojenje z umetnim gnojem, zato potrosimo z njim gredo vsaj tri tedne pred setvijo.

Sejemo jo v vrste po 20 cm oddaljene. Na en kvadratni meter pride 2 do 5 gr semen, ki je kaljivo 4 do 5 let. Ko so rastline še prav majhne, jih lahko pognojimo še z raztopino gnojnice. Pozneje z njo ne smemo več zalivati, da bi špinača ne dobila zoprnega okusa. Če nudimo špinači vse pogoje, bomo pridelali veliko mladih, nežnih listov. Med rastjo moramo le pletiti, po potrebi zalivati in po dežju zemljo prerahljati, da ostane vlažna.

Spomladi nam da prvo zelenjavo zim-ska špinača, ki jo sejemo v zavetno lego od srede avgusta do konca septembra. Prva setev nam da pridelek že jeseni. Pozneje sejamo pa nabiramo, kadar skopni sneg. Dobro je, če pred zimo špinačo pokrijemo z vejami, da ne zmrzne, kadar ni snežne odeje.

V vročih mesecih, ko gre navadna špinača v cvet, jo nadomesti novozelandska špinača. Raste v grmičkih in se razrašča kakor kumare. V dobri zemlji zavzema posamezna rastlina do en kvadratni meter prostora. Seme je debelo; da lažje vzkali,

ga predčasno namakamo. Čim bolj jo obiramo, tem bujnejše raste. Paziti moramo, da je pri obiranju ne polomimo, ker je zelo krhka. Ko jo imamo enkrat v vrtu, se zaseje sama. Spomladi rastline le presadimo, ker je greda, kjer je rastla prejšnje leto, preveč izčrpana.

Sedaj pa nekaj nasvetov, kako špinačo s pridom lahko uporabimo pri kuhanju.

Francoska špinačna juha

Dve pesti špinače, dve stebli pora, 5 dkg masla, 4 pesti riža, malo drobne testenine in popra, dve jajci in 5 dkg nastrganega sira.

Špinačo in por dobro sesekljamo in kuhamo v vreli slani vodi, dodamo poper in maslo ter kuhamo, da se zmehča. V to juho zakuhamo riž in drobno testenino. V skledo pa, v kateri bomo juho servirale, ubijemo jajci in vmešamo nastrgan sir. Medtem ko juho vlivamo v skledo, moramo pridno mešati, da jajce ne zakrke.

Špinačni žličniki

2 dkg masti, malo čebule, zelen peteršilj, strok česna, 10 dkg špinače, 3 dkg surovega masla, 1 jajce. V mleku namočena zemlja ali kruh, sol, poper, drobtine.

Na masti prepražimo sesekljano čebulo, zelen peteršilj, strt česen, temu dodamo otrebljeno in sesekljano špinačo, malo zalijemo in dušimo do mehkega. Posebej umešamo maslo ali mast, pridenemo jajce in ožeto zemljo ali kruh, solimo, popopravimo in primešamo na masti prepraženo špinačo ter ostalo. Po potrebi dodamo drobtine, da dobimo primerno gosto zmes. Naredimo žličnike in jih zakuhamo v juho.

Špinača na olju

Mlado špinačno listje operemo. Za 1 kg listov segrejemo 3 žlice olja, dodamo špinačo, pokrijemo in dušimo. Večkrat premešamo. Proti koncu dušenja solimo in po želji popopravimo ter potresemo s sesekljanim zelenim peteršiljem. Vsa priprava traja 20 minut.

Sprejememo

dva vajenca za fiskarno

Pogoj: znanje slovenščine in nemščine, dokončana glavna šola ali nižja gimnazija ter telesna usposobljenost

Pismene prijave pošljite na:

Družbo sv. Mohorja v Celovcu
KLAGENFURT, Viktringer Ring 26

Šoferski kotiček

5 NASVETOV ZA VOŽNJO V KOLONI

Kadar vozimo v koloni, bi morali spoštovati naslednjih pet pravil:

1. Ne razgovarjamo se s potniki in bomo vedno pripravljeni na zaviranje!

2. Razmak do naslednjega vozila ne sme biti prevelik!

3. Vedno imejmo pred očmi zavorne luči sprednjega vozila! Pogled pa naj sega tudi kolikor mogoče daleč naprej.

4. Naslednjemu vozilu moramo dajati opozorila in spoznavne znake med drugim tudi z roko skozi okno ali pa s kratkim odsekanim zaustavljanjem!

5. Bodimo pametnejši, kadar se nekdo skuša vrniti v kolono, saj bo on odgovarjal za škodo...

Ni vselej hitrost kriva nesreč

Največ ljudi, ki strahoma in v skrbih spremljajo naraščajoče število prometnih nesreč na cesti, živi pač v prepričanju, da je največ žrtev terjala prevelika hitrost vozil. Ta pomislek je v glavnem botroval tudi raznim predpisom, ki zadevajo razno-tere omejitve na cestah po mestih, naseljih in drugih prometno kočljivih krajih.

Statistike pa kažejo, da dosega konica nezgod 46,7 odstotkov pri hitrosti od 50 do 80 km na uro, samo malo manj (44,7 odstotkov) pa jih je zabeleženih pri vožnjah s hitrostmi med 25 in 50 km na uro. Ostali izračuni pa so takile: do 25 km/h — 3,1 odst., od 80 do 100 km/h — 4,8 odst., in pri hitrostih nad 100 km/h samo 0,7 odstotka. — Morda zato, ker ne vozi veliko ljudi s hitrostjo nad 100 km na uro. Toda v kljub temu je število nezgod, ki so posledica čisto drugačnih prekrškov in opustitev, nepremično večje. Pomisliti je treba samo na kopico primerov, ki se končujejo tragično zaradi vožnje nazaj, spremembe smeri, prehitevanja, izsiljevanja prednosti in zanemarjanja pravila o vožnji po desni strani — ne glede na številne karambole, ki gredo na račun alkohola pri najrazličnejših hitrostih, kakršnih se vozač malo ali sploh ne zaveda.

Glej na levo, glej na desno, preden prekoračiš cesto!

Važno za vdove

Pred kratkim je vprašala pri Socialni zavarovalnici za kmetijstvo in gozdarstvo neka vdova po kmetijskem delavcu, ki je umrl že leta 1935, če more dobiti sedaj vdovsko rento.

To vprašanje je zelo aktualno, ker ga urejuje zadnja novela k splošnemu zakonu o socialnem zavarovanju. Gre namreč za pokojninsko zavarovanje nesamostojnih (delojemalcev) v kmetijstvu in gozdarstvu, katerih vdove doslej niso dobivale nikakršne pokojnine, če je njih zakonski drug umrl pred 1. januarjem 1939. Sedaj pa nudi tudi tem vdovam možnost, da z upanjem na uspeh vložijo tozadevno prošnjo za vdovsko rento.

Predpogoj za povoljno rešitev tozadevne prošnje za vdovsko rento je dokaz, da je bil pokojni zakonski drug pred 1. januarjem 1939 najmanj šestdeset mesecev zaposlen kot delavec v kmetijstvu ali pa gozdarstvu. Kot zadosten dokaz za to veljajo potrdila takrat pristojne bolniške blagajne ali potrdila delodajalca. Nadaljnji predpogoj je še dokaz, da je bil zakon med obema veljaven do dneva smrti zakonskega druga, da ni prevelike razlike v starosti in podobno.

Zakon sedaj predvideva, da pripada vdovska renta vdovi pravilnoma od začetka zavarovalne dobe, ki postane veljavna en mesec po vložitvi prošnje. Če bo prošnja za tako vdovsko rento vložena do 30. junija 1961, velja vdovska renta nazaj do 1. januarja 1961. Zato je pametno vložiti prošnjo za vdovsko rento iz kmetijskega in gozdarskega zavarovanja preko pristojnega občinskega urada pravočasno. Prošnjo je treba nasloviti na deželno podružnico kmetijske in gozdarske zavarovalnice (Landesstelle der Land- und Forstwirtschaftlichen Sozialversicherungsanstalt) v Celovcu, Fromillerstrasse 5. Tudi če se ne morete priložiti vseh potrebnih dokazov, vam priporočamo, da odpošljete tozadevno prošnjo in naknadno še potrebni dokazni material.

Hoover Alfa-pralni stroji

šivalni stroji, kolesa raznih znamk in nadomestni deli, mlini, drobilniki, posnemalniki, molzni stroji in vsi ostali kmetijski in gospodarski stroji najceneje pri

JOHAN LOMŠEK

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

ANGEL KARALJICEV:

Rosiški kamniti most

(Nadaljevanje in konec)

Na mostu so peli kamnoseki. Rosica je odnašala njihove besede, šumela je.

Kaj njim mari. Pojó in zidajo. Kamne zlagajo s svojimi velikimi, lopatam podobnimi, razpokanimi rokami. Svojo lepo kamnoseško pesem bodo vzdali vanj. Koga bom vzdal jaz?

Sedel sem na grob in z očmi poiskal Milkin oreh. Bel oblaček je hodil po nebu. Bela angelska duša se je kopala v jutranji zarji. Ko bom zvečer videl Milko, ji ne bom mogel spregovoriti niti besede.

Nagnil sem se nad očetovo glavo. Oči so se mi zasolile...

Spodaj nad Čerkjuvsko potjo sem videl rumen oblaček. Zvonice sem slišal in silno kričanje. Vrstili so se s snopjem naloženi vozovi — brez konca. In na prvem, mamica, mali ptič, ki je pel na topoli, na prečko jesedel, zrnje kljuje. Ko so prispeli do reke, so obstali na bregu in niso razpregli. Čakali so.

Koga čakajo?

Dvignil sem se. Pomel sem si oči in položil roko na čelo; nikogar ni. Kamnoseki gradiljo spodaj in se sklicavajo.

Odložil sem se: naj bo!

Zvečer se je moja Milka sklonila nad vodnjakom, zajemajoč vodo. Čudno so se svetili njeni uhanj, premeril sem njeno črno in dolgo senco.

Mesec edini je videl.

V vejah je zašelestelo in mali ptič je zapel. Mačkica je napela ušesa in v enem skoku je bila na oknu. Z očmi je rila v noč, pa ni ničesar opazila. Bolnika je prevzelo: isti ptiček. Bronasti, zvonkljajoči glasek, ki je udarjal na stari topoli, preden sta jo bila posekala. Že nekaj večerov prihaja in poje. Sedaj je zopet prišel. In se je stisnil med mehko višnjino listje. Na okencu otesa siva mačka majceno tačico. In mati stoji in ga gleda in ne more verjeti. Kako mu je srce dovolilo, uničiti jo!

»Pozabljen naj ostane most. Neurje naj ga odplavi!«

Manole se ozre na svojo mater. Pogleda jo in tiho reče:

»Čemu preklinjaš, mamica? Kaj se nisem sam odločil, zgraditi most? Sam sem jo žrtvoval, sam sem jo zaklenil med kamne...«

»Velik greh si storil, sinek!«

Mojstru so se zjasnile oči.

»Še več, kako je bilo, ko smo dogradili? Nedelja je bila. Kakšno veseljačenje, kakšna nora radost! Ljudje iz devetero vasi so prišli praznovat praznik Rosiškega mostu. Krdelo otrok so pripeljali — da bi ga videli. Dva pastirja z Balkana, ki sta prebila poletje pri nas, sta zapihala v mehove. Se ju še spomniš? Črnooki je hodil za našo Kumno, ti pa je nisi hotela dati daljnim ljudem, greh bi jo bilo močiti v tu-

jino. Na drugi strani na travniku vre v kotlih — devet ovnov so zaklali. Spodaj se je bilo razprostrlo Čerkjuvsko polje: ko da mu je mlo. Lastovke poigravajo nad njivami. Polje čaka mož, da pridejo, da zabodejo stare hruškove pluge vanj, da začno vpti. Da gospodinje zasučjo rokave in poženo tiste spredaj. Starci so hodili okrog mosta, s palicami so nabijali, otipavali so mrzli kamen, govorili so:

»Spretno roko je Bog dal Manolu!«

Kakšno mi je dal, vem jaz.

Vsi so bili veseli. Nazdravljali so si iz pisanih majolik. Jaz pa sem molčal in nisem mogel piti. Gledal sem pisano vrvenje. In ko so mehovi zaigrali ročnico*, je poskakalo na noge staro in mlado, za roke so se spoprijeli. Noro kolo so zaplesali. Nekdo je zavpil:

»Hej, nanj ste pozabili! Kje je mojster, da tudi on udari z nogol!«

Ni še končal, pa so meharji obmolknili. Ljudje so se zdrznili, utihnili so. Napravili so prehod. Obrnil sem se, mamica — kaj sem zagledal: mrtveca.

Saj veš, koga so nesli.

Odšel sem na pokopališče, da bi prgišče prsti vrgel na njen grob — naj bo lahka Milka! In ko sem prišel nazaj, sem naletel na ples in veseljačenje, dvignil sem majolko, pa sem pil, pil in se napil. Do polnoči smo plesali.

Ognje so zanetili, da bi nam svetili. Ko črni ognji so plamenele oči našim dekletom. In topil sem se v žalosti in norčijah. Mislim sem si: nič več ne bom mislil nanjo. Pozabil bom Milko. Bil sem pijan, Bog mi odpusti!

Ko so ponoči zapeli prvi petelini, so se vsi spravili spat. Vsi so bili natrkani. Jaz nisem šel. Sedel sem na kamen, da bi premišljal. O čem sem premišljal, ne vem. In ko sem tako sedel, sem zaslišal, da me nekdo kliče:

»Manole-e-e!«

Dvignil sem se in se napolnil z glasom naravnost v noč. Mesec je zalival njive z žolto vodo. Koliko časa sem hodil, se ne spominjam, poglobil sem se bil v premišljevanje. In zagledal sem, kako na majhnem grobu sredi polja stoji razgaljena žena z razprtimi črnimi lasmi, ki ji segajo do peti.

Z leve je bila prišla — po gazi v žitu se je poznalo. Od kod je neki prišla? Nihče je ni slišal, nihče je ni videl. Vse širno polje naokrog je bilo pogobljeno v pesem čričkov, v lesket zvezd. Kdo ve — morda sem bil tudi jaz začaran. Stopil sem. Nisem zmaknil oči z nje, čakala me je. In sem zopet zaslišal:

»Manole-e-e!«

Od nekod so žalostno lajali psi. Glave dvigajo proti mesecu in ne vedó, čemu

lajajo — mi je šinilo v glavo. Ne vedó. Obstal sem, da bi jo videl. Vzdrhtel sem. V njivah je zašumelo in se nekaj zvijalo. Kdo je ta žena? Kje sem jo bil videl? Kakšne črne oči, mamica, še nikoli se nisem bil zazrl vanje, pa so mi bile tako znane! Toplo so me božale in ona je stopila proti meni. Bela in krasna. Nikoli nisem bil videl razgaljene žene. Zvijala se je, črni lasje so ji pošumevali. Žgalo me je dvoje njenih oči. V trenutku so njive počrnele in ona je stegnila svoje gole roke proti meni:

»Kako dolgo te čakam!«

Takoj ko je spregovorila, sem jo spoznal: Milka!

Zavpil sem. Ne, nisem zavpil. Strah me je bilo. Stekel sem čez njive, tudi ona je skočila za menoj.

»Zakaj bežiš, Manole? Saj sva se danes zaročila. Kaj nisi videl, koliko ljudi se je bilo zbralo? Iz vseh vasi? Da nama čestitajo!«

In slišal sem njen razposajeni smeh —

tisti, ki ga poznam. Saj se spominjaš Milke, hčerke deda Nojeval!

Padel sem.

Čutil sem, kako me dušijo njeni mehki lasje...

Večna lučka pred svetlo podobo je vzdrhtela in ugasnila. Mesec se je bil skrtil za višnjo. Starka je božala bolnikovo čelo in po tihem jokala. Mačka se je zaganjala za sencami na beli poti. In daleč nekje je sv. Ilija brodil po njivah in trgal steblovje po mesečni noči. Spraševal je: ali bi rado moče od Boga Očeta. Klasovi pa so mu odgovarjali. »Prosim te, mamica, ko boš šla v soboto, na praznik mrtvih, na pokopališče, pojdi na njen grob. Potem, ko se bodo že vsi ljudje razšli, Reci ji: tri leta teče Rosica in umiva kamne mojega mostu, ali je že umila moj greh. Vprašaj jo, mamica, povedala ti bo, če mi je Bog odpustil.«

* Ročenica je vrsta bolgarskega narodnega plesa.

Prekajenec

Stari Žagar je sedel na zapečku in kadil iz svoje kratke pipe. Jezno je puhal in gledal izpod košatih obrvi svojo ženo, ki je kuhala.

Gruntar Modrač ga je bil terjal za 100 kron, ki mu jih je bil dolžan, in mu zagrozi, da ga bo tožil, če mu jih ne vrne v enem tednu. Teden je minil, denarja ni bilo od nikoder in Modrač je sosedu tožil.

Prišel je birič in zarubil Žagarju svinjo in sod vina. V kratkem bi imel priti Modrač in odpeljati oboje.

Čeprav bi na polju lahko prijel za marsikatero delo, je Žagar sedel doma. Hotel se je rešiti iz te zagate. Ves obdan od dima je starec tuhtal in tuhtal. Pri premišljevanju pa ga je zmotila zakonska družica. »No, zdaj vidiš, kam si prišel z dolgovi,« mu je rekla.

»Molči! sapa peklenska!« jo je nahrulil starec. »Vino sem jaz pridelal in ga bom sam pil; svinjo sem tudi jaz zredil in jo bom sam jedel.«

»Da, čez nekaj dni pride Modrač in vse pobere, potlej se pa pod nosom obriši!«

»Pa pomagaj ti s svojim strupenim jezikom, ženska!« ji je zabrusil in počasi zlezal z zapečka. Stopil je v kle tih mrmral sam s seboj: »Čakaj, čakaj, Modrač, stari Žagar te bo vendarle opeharil.«

Kmalu je bil pri sodu. V roki je držal kladio. Voha je bila zapečaten in starec je hotel pretočiti vsaj pol soda vina. Premaknil je obroč, s svedrom pa je napravil luknjo. Skozi tisto luknjo je pretočil polovico vina, nalil pa je vanj vode in kisa. Nato pa je zbil obroč na prejšnje mesto. Ko je to napravil, si je malo ocedil obleko, si navihal dolge brke in šel v

krčmo. Vedel je, da je tam mešetar Miha iz sosednje vasi. Predlagal mu je dobro kupčijo. Debelo svinjo namreč. Ker je bila kupčija ugodna, je Miha svinjo kupil in obljubil, da mu prinese drugi dan navsezgodaj majhno svinjo, kakor je Žagar hotel.

Naslednji dan je imel Žagar svinjo v svinjaku in sod vina v kleti. Zadovoljno si je mel roke, ko je mislil na Modračev skremžen obraz, ko bo pokusil vino in bo videl svinjo.

Še istega dne je prišel Modrač, z njim pa birič in brkata orožnika.

Komaj je spil požirek vina, je Modrač pisano pogledal Žagarja in zagodrnjal: »Kakšno vino pa je to?«

»Vino je vino,« je odgovoril Žagar. Isti prizor se je ponovil pred svinjakom. »Kakšno ščene pa je to?« »Hm, svinja je pač svinja,« je odvrnil Žagar, ki je komaj zadrževal smeh. Modrač seveda ni hotel vzeti niti vina niti svinje.

»Zlodej naj vzame starega, vino, svinjo in kronel!« je zabundal in odšel.

Martinov Jože

BOGOKLETNA FILMA NAGRAJENA

Na festivalu v Cannesu so nagradili dva filma, ki predstavljata za krščansko pojmovanje pravo bogokletje. To sta španski film »Viridiana« ter poljski »Angelska mati Ivana«. Poljski primas, kardinal Wyszyński je označil ta film »za umazano rokavico, vrženo proti Cerkvi.«

Žalostno je to: onstran železne zavese se katoličani do mučeništva borijo za vero in moralo, na zapadu pa nagrajuje nemoralne in brezverske filme...

Visoška kronika

46.

Dr. Ivan Tavčar

Četrtega avgusta, na dan sv. Dominika Guzmána, sem bil že toliko okreval, da sem na vse jutro, ko še ni bilo na potu ne človeka, ne konja, odrinil proti Loki. Tedaj se tudi pri kočah še niso prikazovali obrazi, tako sem se lahko skrtil pred vsakim bitjem, ker je prišla nad hišo sramota, da sem moral gledati v zemljo in nikamor drugam. Ravnal sem se po besedah: »Če je komu volja, da hodi za mano, ta naj zataji samega sebe in svoj križ naj vzame nase in meni naj sledi! — Matth. 16, 24.« In težak križ sem nosil na ramah, ko sem hodil tisto jutro proti mestu!

Loka je bila še vedno v prazniku, ker so Ločani uživali preveliko srečo, da so imeli v svoji sredi lice modrega in predobrega svojega novega gospodarja. Za svojo osebo nisem bil deležen te sreče in prav ustrašil sem se velike zastave, katera se je vila z grajskega stolpa. Dušila me je misel, da bom ravnokar hodil najbridkejšo pot na ta kastel pred njega, ki je bil mogočen, pa tudi trdosrčen gospod. Kakor sem že zapisal: praznično so bili oblečeni meščani, praznično posli. Sicer jih ni preveliko prihajalo na trg, ker je naša narava taka, da se visokim gospodom, in najsi jih ljubimo, radi izognemo.

Pred Wohlgemuetovo gostilno je stal Mihól Schwaiffstrigkh in je temno gledal.

»Si tudi prišel gledat novega škofa?« me je čemerno vprašal. O Agati ni izpregovoril ničesar, za kar sem mu vedel hvale, ker človek o svoji sramoti ne govori rad z biričem.

Dostavil je: »Da bi le kmalu odletel, odkoder je priletel!«

Vprašal sem: »Ali se ti godi krivica?«

»Kaj naj ti pripovedujem!« se je zategotil Schwaiffstrigkh. »Na gradu je vse prevrnjeno, vse premetano in gospod Joannes Franciscus zapoveduje kakor kak švedski general. Takšne besede ima — da se že treses, preden jih je izpregovoril! Pravijo, da je bil oficir, prej ko je prestopil v Cerkev. Mogoče, da je bil, mogoče, da ni bil — vede se, kakor da je bil! Ko bi ti videl, kak je danes naš 'Flekte!' Kar v nič ti zleze, prej ko ga opaziš v pesku pred sabo! Ali misliš, da imam jaz kaj govoriti? Še toliko ne ko podgana v ječah! Nekega voleta je privlekel s sabo, in vole je tukaj, vole je tam, mi pa, ki opravljamo pošteno službo, moramo tiščati jezik za zobmi!«

Še nekaj je grčal, potem pa je dejal: »Za pijačo tako vem, da ne daš!«

Odrinil je, in videlo se mu je, da je rad zapustil mojo družbo, ker je prejkone sodil, da bom pričel popraševati po Agati, kateri je bil ječar. Iz njegovih besed pa sem sklepal, da bo moja pot na grad še

bolj trnjeva, nego sem mislil. Kaj naj zapišem? Bog se me usmili!

Pred mestno pisarno sem čakal, da bi prišel mestni pisar Boltežar Fühmpfeill. Ko je prišel, se je podal na grad ter mi potem pri Wohlgemuetu naznanil, da je s pomočjo mladega prošta pregovoril milostljivega gospoda škoda, da bom smel ob dveh k njemu v sobo, da ga morda pregovorim, da ne bo dal sežgati Agate, katera je obdolžena tako grozne hudobije. Ta strašna beseda me ni mogla več potlačiti, ker sem bil že takrat potlačen do zemlje!

Poslovil se je: »Pa glej, da ti glava z rame ne uide, potem ne boš nič opravil! In preveč se ne boj; visoki gospod je sicer grenkih besed, a ne misli tako hudo! Vsaj proš mi je pravil tako. Pogum naj ti torej ne zleze pod pete, in naj gospod Joannes Franciscus še toliko po francosko kriči!«

Ko je odhajal, je še dodal: »Pridi točno, ker si drugače takoj v zameri! Pozneje pa pridi povedat, kaj si opravil.«

To je govoril v namenu, ki mi ni bil prikrit: za svojo službo je pač zahteval plačila, katero mu je tudi šlo in za kar sem že imel v žepu par zlatov, ki mu jih pa na trgu nisem mogel izročiti.

Točno ob dveh sem stopil na grajsko dvorišče. V velikem poslopju ni bilo čuti življenja. Samo po hodniku pred škofovim stanovanjem je korakal gor in dol gospod proš od Sv. Jakoba in bral v knjigi. Bil je mladi gospod Urh Falenič, nečak ne-

kdanjega poljskega župnika. Tik svoje proštije je opravljal službo grajskega kaplana, kadar je prišla njegova milost na svojo graščino. — Opazil me je ter takoj prihitel k meni.

»Prav je, da si točen,« me je pohvalil. »ker naš gospod nerad čaka! — Tukaj počakaj!«

Pustil me je na hodniku. Srce mi je tolklo kakor še nikoli v življenju, ker še nikdar nisem govoril z resničnim škofom, kakor je bil milostljivi gospod Joannes Franciscus, ki menda ni bil dosti manj od nemškega cesarja. In kakor oster nož mi je presunilo srce, ko sem pogledal na široki, črni grajski stolp, ki se je ravno pred mano vzdigoval proti nebu. Pred mojimi pogledi so se odpirale globoke, temne ječe, v katerih jetniki niso mogli ne stati, ne ležati, in kar zdelo se mi je, da čujem rožljanje težkih verig. Zopet zapišem: Jezus, usmili se me!

Gospod Urh je kmalu prišel ter me peljal v nekako predsobo. Govoril je:

»Naš gospod je čuden! Po vsi sili se je naselil v sobi, kjer sta hlapca umorila svojega škofa Konrada. Hoče se vojskovati s strahovi, in vsako noč spi na postelji umorjenega mučenika. Pa se preveč ne boj, Izidor, je vendar dober gospod!«

Tu se je obrnil do nekega človeka z veliko kodeljo na glavi ter mu ukazal: »Valet de chambre, naznanite naju njegovi presvetli milosti!« (Dalje prihodnjič)

Zbliževanje med sosedi v besedah in dejanjih

V zadnjem času je bilo na Koroškem, pa tudi drugod v Avstriji več dobro uspešnih prireditev, ki so v najlepši luči pokazale sosednjo državo onstran Karavank, posebno pa Slovenijo. Med drugim so prišli v Celovec gostovat ljubljanski filharmoniki in pokazali evropsko glasbeno raven, prav sedaj pa imamo v celovškem Umetniškem domu slikarsko in kiparsko razstavo, ki prikazuje Slovence kot visoko kulturni in umetniško ustvarjalni narod. Vse to ugodno vpliva tudi na izboljšanje odnošajev dobre sosesčine, česar se Slovenci na Koroškem še posebno veselimo.

Poleg tega pa take prireditve posredno zbujajo v marsikomu tudi željo, da to zanimivo in lepo delo na sončnem jugu tudi sam obišče. Posebno, ko se ondi s šilingi poceni živi.

Potnik, ki se odpravi na tako potovanje, res lahko doživi marsikaj novega in nepričakanega. In sicer že kar na meji.

Pred nekaj časa se je neka celovška dama peljala v Ljubljano. Vzela je s seboj nekaj molitvenikov. Na meji ji je carinik najprej zaplenil molitvenike, s katerimi je nameravala obdarovati svoje znanke doli, kjer molitvenikov skorajda ni moč dobiti. Neka druga gospa je pa nesla s seboj glasbene note. Carinik jih je obračal gori in doli, pa se ni mogel znajti. Čudne pike, razvrščene med tenkimi črtami (brez besedila) so se mu zdele tako sumljive, da jih ni pustil čez mejo.

Pa tudi povratek ni vselej lahka stvar. Pred kratkim je na Ljubelju carinik ustavil nekega koroškega rojaka in mu najprej naredil temeljito „premetačino“ (preiskavo) v avtomobilu, nato pa mu je pretil še podlogno obleke. Med drugim je v nekem žepu našel zmehčan program koncerta slovenske gimnazije, na katerega je bil potnik že pozabil. Program sicer ni znal prebrati, toliko pa je le ugotovil, da je pisan v slovenščini, kar je le še povečalo njegovo nezaupanje. Pojasnilom potnika ni verjel. Za obstoj „slovenščine“ gimnazije v „nemščini“ Celovcu očitno ni vedel. „Čemu nosiš ta imena v inozemstvo?“ je vprašal. Hotel je za vsakogar, ki je bil v programu imenovan, vedeti, kdo je in kaj dela („Ko je i šta radi“), od naših prvošolčkov in prvošolk pa do Ginzkeya, Haydna in Beethovna. Nato mu je prebrskal še ostale žepne in ker je naš rojak menda precej razmišljen, je v skoroda vsakem našel po nekaj drobiža, ki ga potnik seveda ni prijavil, ker sploh ni vedel, da ga ima pri sebi. Ko je vsotico preračunal v dinarje, je carinik hotel vedeti: „Od kod imaš toliko novca?“ (denarja).

Dobri dve uri ga je pestil, dokler ni končno njegove službene vneme omehčala noč, ki ima — hvala

Bogu — tudi nad cariniki še svojo moč ter je spustil nazaj v domovino našega rodoljuba, ki si je olajšano odahnil. Šilinge mu je seveda po predpisih pridržal.

Knjige pa so menda sploh najnevarnejša stvar. Če pri komu najdejo kako knjigo v slovenščini (nemške niso tako nevarne) jo zadržijo. Če imajo na carinaricah knjižnice, morajo biti že zelo bogato založene. Toda cariniki menda le malo bero, vsaj po „kulturnem nivoju“ našega znanca na Ljubelju sodeč!

Zgodilo se je, da je pri nekem duhovniku isti carinik našel brevir. Ko mu je pojasnil, da mora vsak duhovnik to knjigo imeti vedno s seboj in jo — tudi na dopustu — takorekoč „službeno“ brati, ga je neverno vprašal: „Kje pa imaš ženo?“ Na pojasnilo, da ne on in ne drugi duhovniki nimajo žena, ga je smeje zavrnil: „Meni pa kaj takega že ne boš pravil!“

Takih in še vse drugačnih prijetljajev na mejnih prehodih je še mnogo. V opisanih primerih so

I. folklorni festival ob Vrbskem jezeru

Minulo soboto je bil v celovški velesajmski dvorani pred dobrimi 3500 poslušalci, prvi folklorni festival ob Vrbskem jezeru, ki ga je ob so delovanju ustreznih ustanov iz Švice, Italije, Jugoslavije in Zapadne Nemčije priredila celovška radijska postaja po iniciativi intendanta dir. ing. Goritschniga. S celotno organizacijo prireditve pa je bil poverjen prizadevni dr. Bertl Petrei.

V nad peturnem programu, ki je bil pester tako po kvaliteti kot po kvantiteti, je festival nudil posrečen prerez evropske ljudske kulture, od Jugoslavije pa do Francije. Med uradnimi govorniki, ki so poudarjali pomen povezave in spoznavanja med narodi, je deželni glavar Wedenig edini omenil, da je Koroška za tako nalogo še posebno poklicana, saj se v deželi sami srečavajo nemški, slovanski in romanski elementi.

Koroško je zastopal „Grenzlandchor Arnoldstein“, ki je pod vodstvom dirigentinje Grete Komposch znova upravičil svoj sloves kvaliteten zbor. Posebno je ugajal moški kvintet. Umetniško komorno stopnjo je pokazal otroški zbor „Maitrise d'enfants“, čigar sicer predolgi program je bilo užitek poslušati. Dekliški zbor je moč primerjati z „Wiener Sängerknaben“.

Visoko pevsko kulturo je pokazal tudi zbor „Giuseppe Tartini“ iz Trsta. Kot najpristnejšo folklorno skupino pa označimo brez obotavljanja pevski zbor in baletno skupino bratskih gradiščanskih Hrvatov, ki je pokazala ne le skrbno umetniško pripravo, presegajočo amaterski okvir, ampak tudi prepričljivo prisrčnost in zavzetost v podajanju. Zato smo je bili res veseli in jim kličemo: še pridite!

Pri nas na Koroškem

KLOPCE

(Nadaljevanje s 4. str.)

Bila je pa tam tudi rejenka Hilda, ki so jo bili poslali za 2 leti v gospodinjsko šolo v št. Jakobu, da si ondi pri č. šolskih sestrah pridobi potrebnega strokovnega znanja in značajne vzgoje za življenje. Po končani šoli je nekaj časa kuhala za gospodo v Vrbi, kjer so bili z njo zelo zadovoljni, saj je bila zares pridna.

Ko sta fant in dekle dorastla, sta začutila, da sta ustvarjena eden za drugega. Pa tudi Kotnikova sta bila tega vesela. Tako je prišlo, da se je Mihej poslovil od Kotnikovih, toda samo za nekaj ur. Podal se je na svoj rodni dom, kjer ga je bila ljubeča mati rodila, zibala, zanj molila in slovenske pesmi pevala. Od tam se je pa v spremstvu svojcev in sorodnikov napotil pred poročni oltar.

Na isto pot pa se je Hilda s svojimi sorodniki podala od Kotnika. Pri Sv. Luciji sta si nato oba izvoljenca obljubila pred duhovnikom zvestobo do groba.

Vesela ženitnina pa je bila pri Kožarju, ker je Kožarjeva mama ženinova sestra. Od vseh strani se je zbralo toliko svatovskih gostov, da jih je velika Kožarjeva gostilna komaj sprejela pod streho.

Veseli smo tega mladega para in prepričani smo, da bosta ostala vnaprej pridna,

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 26. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Pregled spreda. — Zvočni obzornik. — 18.00 Pota k smislu življenja. — TOREK, 27. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Otroci, poslušajte! — SREDA, 28. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Za našo vas. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 29. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Iz zkladnice spominov. — PETEK, 30. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Po dolinah in planinah naša pesem se glasi... — SOBOTA, 1. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.25 Saša Martelanc: Stari znanci. Cigareta. — NEDELJA, 2. 7.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

verna in svojemu rodu zvesta. Draga Hilda in Mihej, želimo vama vsi mnogo srečnih dni, obilo božje ljubezni in blagoslova, ki vaju naj krepča na skupni življenjski poti.

DJEKSE (Smrtna kosa)

Sredi aprila je šla 75-letna Urša Sniedl po cesti peš v Vobre. Naenkrat ji je postalo hudo, padla je in bila mrtva. Kar na cesti je umrla, a ni je povozil kak avto, srce je obstalo.

Dober mesec pozneje pa je umrl Končarjev Vili. Bil je 10 let star. Umrl je na posledicah vnetja možganske mreže. V dunajski bolnišnici je bil operiran. A niso mu mogli rešiti življenja. Otroci-šolarji in velika množica ljudi ga je spremljala na zadnjem potu.

Naj počivata v miru! Žalujemo naše sožalje!

Slovenec v Gornji Avstriji!

Slovenci v Linzu in okolici ter z Gornjeavstrijskega so vabljeni, da se udeležijo v nedeljo, 25. junija romanja v Attnang-Puchheim. Kakor prejšnja leta bo tudi letos sv. maša za naše romarje ob 11. uri dopoldne. Priložnost za spoved pa bo pred in med mašo. Pri službi božji bomo peli slovensko in hrvaško.

Najbolj pripraven vlak za romarje vozi ob 9. uri iz Linza. Če pa kdo s tem ne more, ima pa skoro vsako uro vlak.

Kakor druga leta pridejo romarji tudi letos iz Salzburga in Dunaja.

Obenem sporočamo, da je za Slovence v Linzu vsako nedeljo božja služba v kape-li v Wegscheidu v Linzu in sicer ob enajstih dopoldne. Pri božji službi pojemo slovensko in hrvaško, ker imamo s Hrvati skupno božjo službo.

V vseh potrebah se obračajte na preč. g. Jure Paršiča.

prizadeti razumeli vsaj nekoliko srbsko, kar za Slovence ni posebno težko, zato so se ob precejšnji izgubi časa in živčnem naporu na koncu koncev vendarle „poceni“ izmuznili. Toda kako se godi tujcem, ki ne obvladajo srbsčine, edinega jezika, v katerem se moreš razgovarjati s tem vsemogočnim carinikom vrh Ljubelja, ki poleg vsega, po južni šegi, vsakogar — znanca in neznanca — kar tika?

Nemško-nacionalni krogi, ki se v skrbi za „enotnost domovine“ tako silovito zaganjajo proti izgradnji ljubelskega predora, se naj pomirijo! Dokler bodo imeli moč carinik na Ljubelju in njegovi, bo ob tehnično še tako zlojni prometni poti meja na Karavankah ostala politična „železna zavesa“, ostal bo pa tudi mučen vtis, da je kulturna ločnica med civilizirano Srednjo Evropo in „Balkanom“ v najslabšem tradicionalnem pomenu te besede.

Po drugi strani pa to „seveda“ škoduje ugledu slovenskega naroda in škoduje tudi odnošajem dobre sosesčine med obema državama. Trpi pa končno tudi sam prestiž Jugoslavije, za katerega je le-ta posebno zavzeta, saj se toliko prizadeva za njegov povzdig celo po Aziji in Afriki.

Švicarski „jodlarji“ iz Oerlikona, sekstet Rade-tič iz Beograda, harmonikaški zbor Hohner iz Trossingena in Veseli planšarji iz Ljubljane so vsak doprinesli prireditvi svoj delež originalnosti, odlikovali so se pa tudi po formalni dovršenosti. To velja tudi za „Planšarje“, ki pa so se preveč vrgli na gibno akrobatiko, to pa brez potrebe, kajti dokazali so tudi mojstrsko vigranost. Velja omeniti še nastope celovškega plesnega kluba „Edelweiß“, pri katerem so pa bile najlepše slovenske zilske noše brhkih Celovčank, dočim baletna skupina iz Loipersbacha potrebuje še precej vaje. „Schwarzwaldertrio“ pa je v vsakem pogledu razočaral. Postavila se je seveda zopet fenomenalna „Familijska Engel“ iz Reutte na Tirolskem.

V celoti lepa prireditev, ki je mnogo nudila in res služila spoznavanju med narodi. Zbralo se je mnogo narodnosti, tudi Koroška je bila zastopana. In koroški Slovenci? Ti so tudi bili tam, jovialno med gledalci. Smo pač, kot smo slišali v napovedi, „u Klagenfurtu“.

Filmi

Bistrica v Rožu. — Sobota, 24. 6.: Dr. Crippen lebt (IV). — Duševno bolni raziskovalec hoče umoriti hčerko svojega tekmeča, ki ga je bil že prej umoril, ker domneva, da ima dekle v rokah izide znanstvenega raziskovanja umorjenega očeta — Nedelja, 25. 6.: Glocken läuten überall (IVa). — Domovinski film. Konflikti med podeželskim duhovnikom in njegovimi materialistično usmerjenimi nasprotniki. — Sreda, 28. 6.: Das Herz von St. Pauli (V). — Kriminalni film. Scene iz nočnega lokala. Ga odsvetujemo. — Četrtek, 29. 6.: Der Rest ist Schweigen (IV). — Dramatski film. Dedič velikega nemškega industrijskega podjetja odkrije po dolgih letih, da mu je stric umoril očeta.

Borovlje. — Sobota, 24. 6.: Herkules, der Schrecken der Hunen (IVa). — Pustolovski film. Borba domačinov proti Hunom, ki so v 6. stoletju vpadli v zgornjo Italijo. — Nedelja, 25. 6.: Weit ist der Weg (IIa). — Preprost pustolovski film. — Torek, 27. 6.: Weiße Wildnis (II++). — Živalsko življenje na visokem severu Amerike v barvnem filmu. Priporočljiv film. — Četrtek, 29. 6.: Rote Haare — freche Lippen (IV). — Zgodba dveh zakonov, ki so bili sklenjeni iz materialnih vzrokov.

Miklavčevo. — Nedelja, 25. 6.: Der Adler von Velsatal (III). — Domovinski film. — Četrtek, 29. 6.: Die größte Schau der Nacht (IVb). — Scene iz nočnih lokalov evropskih vlemest. Odsvetujemo!

Pliberk. — Sobota, 24. in nedelja, 25. 6.: Freddy unter fremden Sternen (III). — Zabavni film. Brez posebne vsebine z nekaj lepimi posnetki iz Kanade. — Sreda in četrtek, 28. in 29. 6.: Die feuerrote Baroness (IVa). — Vohunski film. Angleški oficir poizveduje za atomsko bombo za časa druge svetovne vojne v Nemčiji. Za odrasle s premislekom.

Mnogo naših izseljencev še ne ve, da imamo na zalogi lepo število

povestnih in drugih knjig

Na željo vam pošljemo cenik.

Ob 10-letnem jubileju

»Naše luči«

nudimo do 15. septembra t. l.

posebno priložnost

Pošljite nam vrednost 25.— šilingov (50 bfr, ali 4 DM, ali 5 NFr. ali 600 lir ali 12 angl. šilingov).

Z obratno pošto boste prejeli kolekcijo treh povestnih knjig in sicer tisto, katero želite.

1. kolekcija

K. Mauser, Velika rida, 128 strani;
K. Sreenc, Pastir Ciril, 112 strani;
K. Mauser, Prokleta kri, 124 strani.

2. kolekcija

J. Jurčič, Deseti brat, ilustriran roman 356 strani;
Fr. Bazilij, V kraljestvu lutk, 148 strani;
B. Ambrožič, Domislice, 120 strani.

3. kolekcija

Vieser, Hema Krška I., 208 strani;
Vieser, Hema Krška II., 175 strani;
Fr. Kotnik, Storijske II., 88 strani (ilustrirano).

4. kolekcija

(za kratek čas)

H. S., Stric Jaka, povest v slikah;
Rotman, Kozamurnik, povest v slikah;
Fr. Bazilij, Cmoklec poskok, 148 strani.

5. kolekcija

L. Ilija, Domače zgodbe (ilustrirano), 104 strani;
K. Mauser, Sin mrtvega, 112 strani;
ena od knjig iz gornjih kolekcij.

Pišite in naročajte na naslov: Družba sv. Mohorja v Celovcu - Klagenfurt, Viktringer Ring 26, Austria.

ŽREBANJE

V prisotnosti javnega notarja je bilo dne 2. junija 1961 v poslovnih prostorih ravnateljstva izvedno žrebanje, pri katerem je bilo izžrebano številčno zaporedje

2621

Vse veljavne zavarovalne pogodbe, ki so pripuščene k žrebanju ter so stare nad 3 mesece in imajo v zaporedni številki zgoraj omenjeno številčno zaporedje so s tem dozorele za takojšnje izplačilo. Zavarovalne pogodbe, ki niso bile izžrebane, ostanejo še naprej v veljavi. Naslednje žrebanje bo dne 1. decembra 1961.

JUPITER V.V.a.G.

Filialdirektion f. Kärnt. u. O. T. Klagenfurt, St.-Veiter-Strasse 1/I.

MALI OGLAS

Enodružinska hiša v Celovcu - vzhod, nova zgrajena, naprodaj. Naslov v upravi.

Najmodernejša koroška trgovina šivalnih strojev nudi v veliki izredni reklamni akciji do 24. junija 1961

šivalne stroje nemških tvrdk

po brezkonkurenčnih cenah zaradi vpeljave:

RAVNOVBODNI ŠIVALNI STROJ (zgornji del)

za šivanje, krpanje in vezenje . . . S 1280.-

isti stroj v moderni in OREHOVI SALONSKI OMARI . . . S 2630.-

VAŠA PREDNOST PRI NAKUPU V STROKOVNI TRGOVINI:

■ Velika izbira ■ Brezplačno uvežbanje ■ Prvo vrstna postrežba s pomočjo strokovno izšolane osebe ■ Dobro organizirana oskrbovalna služba ■ Ugodna obročna plačila ■ Najvišje dopustni popusti! ■ Zahtevajte naš ilustrirani cenik!

Anker - Šivalni stroji

KLAGENFURT-CELOVEC
Villacher Str. 25, tel. 25-00